

THE CREATOR AND THE SATGURU
ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ

Tara Singh Anjan
ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਨਜਾਣ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

THE CREATOR AND THE SATGURU

ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ :

English :

1. Namdhari Sikhs : A Brief History,
2. Satguru Ram Singh and Kuka Movement

ਪੰਜਾਬੀ :

1. ਸਭਹਨ ਕੇ ਸਿਰਮੋਰ (ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ - ਜੀਵਨੀ)
2. ਸਾਹਿਬੁ ਗੁਣੀ ਗਹੇਰਾ (ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ - ਜੀਵਨੀ)
3. ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਜੀਵਨੀ)
4. ਸੇਵਕ ਸੱਚੇ ਸਾਹ ਕੇ (ਵਿਅਕਤੀ ਚਿੱਤਰ)
5. ਆਪਣੇ ਰੂ-ਬਰੂ (ਨਿਬੰਧ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
6. ਅਸਾਂ ਕੀ ਖੱਟਿਆ (ਨਿਬੰਧ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
7. ਅੰਧੇਰੇ ਦੀਪਕ ਬਾਲੀਐ (ਨਿਬੰਧ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
8. ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਕੀ (ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ)
9. ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ-ਸੰਖੇਪ
10. ਟਕਸਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ
11. ਚਤੁਰ ਸਿਆਣਾ ਸੁਘੜ ਸੋਇ (ਨਿਬੰਧ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
12. ਜਿਨ ਟੁੱਟੀ ਲਈ ਮਿਲਾਇ (ਜੀਵਨੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ)
13. ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ
14. ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾ ਭਾਲੀਆ (ਨਿਬੰਧ ਸੰਗ੍ਰਹਿ) ਸੰਪਾਦਕ- ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
15. ਜਸਜੀਤ (ਨਾਵਲ)
16. ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ - ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ

ਹਿੰਦੀ--

1. ਬਾਬਾ ਲਹਣਾ ਸਿੰਹ ਸ਼ਹੀਦ,
2. ਸੰਖਿਪਤ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ

THE CREATOR AND THE SATGURU

ਕਰਤਾਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ

Tara Singh Anjan

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਨਜਾਣ

Namdhari Darbar

Sri Bhaini Sahib

-

THE CREATOR AND THE SATGURU

ਕਰਤਾਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ

Tara Singh Anjan

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਨਜਾਣ

Copyright –

Namdhari Darbar

First Edition : 2014

Price – Rs 60/-

Typesetting : CADCON_INC, Delhi

Printer : Shabani Printers

C-175, Chinyot Basti, Multani Dhanda

Paharganj, New Delhi-110055

Publisher : Namdhari Darbar, Sri Bhaini Sahib, Punjab

CONTENTS

To see the Guru is to see God 7
The creator and the satguru 9
Creation of the World 9
Realization of God and Guruship 10
Lineage of Sikh Gurus and Indian Ancient Religion 11
Sikh Gurus as Saviour of Indian Civilization and Religion 14
Scriptures and Discourses 16
Revolutionary Tenth Master 19
Miscommunication about Damdami Bir 21
Guru Gobind Singh after Nanded 23
Guruship to Guru Balak Singh 28
Visionary Twelfth Master 31
Sikh Code of Conduct and Namdhari Sikhs 37

ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ39
ਜਗਤ ਦੀ ਰਚਨਾ39
ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਲਖਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰਗੱਦੀ40
ਸਿੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ41
ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਖੇ ਸਤਿਗੁਰੂ43
ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼45
ਜੁਗ ਪਲਟਾਉ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ47
ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਬਾਰੇ ਫ਼ਲਤ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ49
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਦੇੜ ਪਿੱਛੋਂ51
ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ56
ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਬਾਰਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ58
ਸਿਖੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿਖ63

TO SEE THE GURU IS TO SEE GOD

Namdhari Nitnem is the compilation of 23 Banis of Adi Sri Granth Sahib and Dasam Sri Granth Sahib. Many learned scholars used to write prefaces for earlier editions of Namdhari Nitnem. In 1997 Satguru Jagjit Singh Ji took keen interest himself and desired a few of the luminaries to write the introductory remarks. Prof. Tara Singh Anjan was also asked. He very diligently, persistently and attentively worked on it and accomplished the task of writing this text in Punjabi, got it read by few of his friends and finally presented it to Sri Satguru Ji.

His Holiness took his time out of assiduously busy schedule, read it thoroughly and after necessary amendments approved it for publishing in the Namdhari Nitnem. Sri Satguru Ji was so delighted after reading the final text that he generously bestowed his infinite salubrious and exuberant blessings upon Anjan Ji.

It was the most difficult and sensitive job to write an introduction to the Gurbani collection, but by the grace of Sri Satguru Ji, he could produce it effectively.

In the beginning of the text he writes about the Creator and the Guruship. He says: "Man has untiringly tried to understand the order of the cosmos, creation of the creator. For not only centuries, but thousands of years, mankind has been practising meditation (Tapasaya- worshipping that requires physical endurance), spiritual quest (Sadhana- worshipping by repetition or recitation of 'mystical word'), contemplation (Chintan) as well as academic research to find out how the earth, the wind, the sky, the stars, the seasons, the sun, and to say the entire cosmos were formed; and who created this universe".

I would assume, the cause of the universe must have been non-material, because had it been material then it would be

subject to the law of decay, as the universe. So cause of the universe's beginning must have been super-natural i.e. non-material, a cause outside of space-matter-time. Only such a cause would not have been subject to the law of decay, so would not have a beginning.

The Guru is God Himself manifesting in a personal form to guide the disciple. Grace of God takes the form of Guru. To see the Guru is to see God. The Guru is united with God. He inspires devotion in others. His presence purifies all. The Guru is verily a link between the individual and the immortal. He can raise the struggling individuals into the empyrean of everlasting joy and infinite truth.

Spiritual power is transmitted by the Guru to the proper disciples whom he considers fit for it. The Guru can transform the disciple by a look, a touch, a thought or a word or mere willing. It is handed down from Guru to disciple.

Anjan Ji touched this complicated subject but very conveniently got out of it by relevently quoting Sri Guru Nanak Dev Ji from Raag Maaroo. Sri Guru Nanak Dev Ji have very clearly manifested in Raag Sri-Raag: *Bhulan andar sabh ko abhul guru kartar*, meaning thereby: Everyone makes mistakes; only the Guru and the Creator are infallible.

The translation in English is superb and very close to the original text in Punjabi. The decision to publish the contents in Punjabi and English in the form of one book, for the benefit of readers, is commendable. Most sincerely, I endure that the scholars will also derive benefit from this valuable book.

H. S. Hanspal
Ex. M.P.
President
Namdhari Darbar

THE CREATOR AND THE SATGURU

CREATION OF THE WORLD

Man has untiringly tried to understand the order of the cosmos and creation of the creator. For not only centuries, but thousands of years, mankind has been practicing meditation (*Tapasaya-worshipping that requires physical endurance*), spiritual quest (*Sadhana-worshipping by repetition or recitation of 'the word'*), contemplation (*Chintan*) as well as academic research to find out how the earth, the wind, the sky, the stars, the seasons, the sun, and to say the entire cosmos were formed; and who created this universe?

The Sages (Rishis), intellectuals, practitioners (Sadhak) refer to the creator as *Karta Purakh*: the creator of the universe, cosmos, rivers, oceans, forests and all creatures including vegetation.

At the time when there was no perceptible world known to mankind, Karta Purakh was said to have been in perfect tranquility (*Sunn Samadhi*- an absolute, formless (*Nirgun*) entity):-

*Arbad Narbad Dhundookara
Dharan Na Gagna Hukam Apra
Na Din Raen Na Chand Na Sooraj
Sunn Samaadhi Lagaida*

For endless eons, there was only pitch darkness.

There was neither earth nor sky; there was only His infinite Command.

There was neither day nor night, neither moon nor sun;

God sat in primal, profound perfect tranquility.

-Raag Maaroo Guru Nanak Dev

From this perfect tranquility, He took a form with attributes and created the world. According to the Jewish scripture, the Torah, it is written that "He (God) then created the earth with His ability and power. He then steadied the world, earth and heaven with His intellect. And stretched out the sky with His proficiency."

The creator has been referred as *Ongkaar* by the Satgurus in the scripture. It is He who created the world. However with regards to the moment, time, date or season of the creation of this world, it has been concluded after deep contemplation and consideration:

Ja Karta Sirthee Kau Sajay Aapay Janae Soi ||

The Creator who created this creation - only He Himself knows.
- Japji Sahib, Satguru Nanak Dev

The same creator created the nature and three attributes. Rajo - when man desires to gain/ achieve something and puts effort to achieve so, then Rajo-gun is prominent in him. Tamo-When he moves in the darknes of anger, envy, jealousy then Tamo-gun is in excess in him. And Sato-when he gives up everything hence becomes detached and reclusive then distress and joy does not affect him then his orientation is Sato-guni, besides the nature and three attributes, He created the life forms. With the interaction of these entities, the life story carried on. 8.4 million genus (*Joon*) was created as per ancient Indian philosophy. Out of these 8.4 M genus mankind is the supreme :

*Avar Jone Teri Paniharee
Is Dhartee Meh Teri Sikdaree*

Other genus may be your water-bearers;
In this world, you are at the top. - Asa Mohalla 5

REALIZATION OF GOD AND GURUSHIP

The deities, prophets, saints and sages arrived in this world to make mankind realize that the man is one of the creature of the

creator. However, instead of preaching the message of the creator, they allowed themselves to be worshipped:

Sabh Apnee Apnee Urjhanaa

Parbraham Kahoo Na Pachanaa - Bachittar Natak

As a result, mankind got stranded and remained detached from his roots and origin due to lust, anger, greed, attachment and ego.

Guru Gobind Singh expressed about it in detail in His autobiography – Bachittar Natak. He mentioned that the Eternal Being (*Akal Purakh*) had sent Him into this world to carry on the duty of remembering God (Dharma) and stop mankind (having become forgetful of the formless God) from committing misdeeds. A human who forgets the formless God only continues to commit more severe misdeeds.

LINEAGE OF SIKH GURUS AND INDIAN ANCIENT RELIGION

Satguru Gobind Singh and Satguru Nanak Dev shared a common family lineage. They were descendants of Lord Ram of the Sun lineage (Surajbansi) in the era of Treta Yug. It was from the lineage of Lav that hailed a 'Sodhi Rai', whose generations were known as *Sodhis*. From subsequent generations of Kush, some went to Kashi and learnt four Vedas – Rigveda, Samveda, Atharvaveda, Yajurveda - and became known as *Vedis*:

Tin Bedian Ke Kul Bikhay Pragtay Nanak Rai

Sabh Sikhan Ko Sukh Deiaj Jeh Teh Bheiaj Sahai

- Bachittar Natak .

Prior to the incarnation of Satguru Nanak Dev, the centre of spiritualism, ethical values and the root civilization of world, *Bharat* (India) had degraded. At the political level, the invaders from Kabul, Kandhar and Samarkand etc became the rulers of this golden land. They ruled India for generations after generations.

Their lineage consisted of 'Khilji', 'Tuglak', 'Gulam', 'Lodhi' etc. These despotic rulers ruled Bharat with an iron fist. They uprooted the temples and looted treasures. They tortured those who used to do religious duties viz hom-yag. They were forced to convert to Islam. Renowned Sikh scholar, Giani Gian Singh wrote:

*The Hindus Were Given Much Grief.
The Temples of the Deities Were Demolished.
The likes of Ghor-Nath the Saint and Datt the Knowledgeable
were killed and fed to hawks.
Many were nailed to death.
Many were skinned.
Many were torn up by dogs.
He who refused to become a Muslim
was tortured brutally.
The cow and the poor were cut up and discarded.
The rich were looted.
None was allowed to perform the Havan ceremony.
Those who dared to were severely punished.
Whenever a beautiful girl or young women is seen;
they were forcibly kept by Muslims.*

-Panth Parkash (Third Chapter)

This was also true during the time of the Mughal invader, Babur. They were not sympathetic towards the honour of not only Hindus but Muslims also. At that time Muslim women also endured physical and mental distress.

In the backdrop of this miserable situation was the fact that the classes of Bharat having physical, intellectual and spiritual powers had laid down the arms. All native royalties and their armies had admitted defeat before Mughal invaders. The learned priests (*Pandits*) were not lagging behind either; they in fact started wearing blue attire like the Muslims do :

Neel Bastar Lay Kapray Pahiray Turk Pathani Amal Keea

(They) began to wear blue robes and garments; follow the Turks and Pathaans. - Mohalla 1.

And they also gave up the obligatory values of being a Hindu Khatri but instead adopted the lifestyle of the impures.

Khatia Ta Dharam Chhodia Malech Bhakhia Gahi

The Warrior class (K'shatriyas) had abandoned their religion, and have adopted the invader's language. - Mohalla 1

Regarding their act of being a Hindu, Guru Nanak Dev expresses:

*Gau Brahman Kao Kar Lavahu Gobar Taran Na Jae
Dhoti Tika Tae Japmali Dhaan Malechha Khaee
Antar Puja Pareh Kateba Sanjam Turka Bhaee*

They tax the cows and the Brahmins, but the cow-dung they apply to their kitchen will not save them.

They wear their own cloths, apply ritual frontal marks to their foreheads, and carry their rosaries, but they eat food of the Muslims.

O Siblings of Destiny, you perform devotional worship indoors, but read the Islamic sacred texts, and adopt the Muslim way of life. - (Sri Adi Grandth Sahib) SAGS Page 471

In order to please the Turks, Pandits not only started reading Islamic scriptures but also the four books of the Semitic religion—Torah, Zabur (Psalms), Bible and Quran— so that they may present themselves as loyal to them.

Those who were spiritually wise also escaped to far flung places. Witnessing this sorry state of affairs, Satguru Nanak Dev had written:

*Kal Katee Rajay Kasai Dharam Pankh Kar Udria
Koorh Amavas Sach Chandrama Deesae Nahee Kah Charhia
Hao Bhaal Vikunee Hoe
Adhayrae Rahu Na Koe*

The Dark Age of Kali Yuga is the knife, and the kings are butchers; righteousness has sprouted wings and flown away.

In this dark night of falsehood, the moon of Truth is not visible anywhere.

I have searched in vain, and I am so confused;
in the darkness, I cannot find the right path.

- SAGS Page 145

SIKH GURUS AS SAVIOUR OF INDIAN CIVILIZATION AND RELIGION

Satguru ji commenced on the holy travels (Udasi) to pull the people out of such a pathetic situation and to set them on the right path. The worldly beings were told the way of spirituality and made to realize the existence of Akal Purakh. Bhai Gurdas had written about the effectiveness of His preaching:

*Sunee Pukar Datar Prabhu Gur Nanak Jag Maih Pathaiya
Charan Dhoi Rehras Kar Charnamrith Sikha Pilaiya
Parbraham Pooran Braham Kaljug Andar Ik Dikhaiya
Charay Paer Dharan Day Char Varan Ik Varan Karaiya
Rana Rank Brabree Paeree Pavna Jag Vartaiya
Ulta Khayl Piram Da Paera Upar Sees Nivaiya
Kaljug Babay Tariya Satnam Parh Mantra Sunaiya
Kal Taran Gur Nanak Aiya*

The Satguru blessed the poor, the unfortunate and the honest. He enlightened superstitious beings with knowledge, delved into deep discussion with the enlightened souls, and dispensed discourses aimed at welfare of living beings. A class of His followers, that required continual guidance, came into existence. For the welfare of that class of followers, His Holiness bestowed the *Gurgaddi* (throne of Guruship) to the trustworthy and loyal Sikh, Bhai Lehna. As such, the physical form did change but the divine light (Holy Spirit) remained same; Bhai Lehna as Satguru Angad Dev began blessing the Sikh devotees:

***Lehne Di Pheraiaie Nanka Dohi Khatiae
Jot Oha Jugat SaaeeSah Kaiya Pher Paltiae***

Nanak proclaimed Lehna's succession - He earned it.

They shared the One Light and the same way; the Master just changed His body. - SAGS page 966

This divine light continued passing through Guru Amardas, Guru Ram Das and manifested in various body forms of the subsequent Gurus. This was the same Holy Spirit which had been manifesting throughout the ages to guide for the betterment of mankind, welfare of living beings and benefit of biosphere. Regarding this (Holy Spirit), it is written in the Gurbani:

Satjug Tai Maaniou Chhalio Bal Baavan Bhaaeo

In the Golden Age (Satjug), as a dwarf (you were) pleased to deceive Bal king.

Tretai Tai Maaniou Raam Raghuvans Kahaeo

In the Silver Age (Treta Yug), You were called Ram of the Raghu dynasty.

Duapur Krisan Muraar Kans Kiratarath Keeo

In the Brass Age (Dwaapar), You were Krishan; (You) killed Mur demon & blessed Kans.

Ugrasain Ko Raaj Abhai Bhagatah Jan Deeo

You blessed Ugrasain with a kingdom and your humble devotees with fearlessness.

Kaljug Pramaan Naanak Gur Angad Amar Kahaeo

In the Iron/ Dark Age (KalYug), you are evident as Guru Nanak, Guru Angad and Guru Amar Das.

Sree Guru Raaj Abichal Atal Adi Purakh Furamaaeo ||7||

The sovereign rule of the Great Guru is unchanging and eternal, according the Command of the Primal Lord God. ||7||

- SAGS Page 1390

SCRIPTURES AND DISCOURSES

For the betterment of living beings, the Satgurus delivered sermons, provided knowledge through the mystical Word of God, and gave directions to the devotees to abide by divine composition of Gurbani which is believed to be straight from the mouth of the creator:

***Satgur Ki Bani Sat Sat Kar Janhu Gur Sikhahou
Har Karta Aap Muhohu Kadhaey***

O Gur Sikhs, know that the Bani, the mystical Word of the True Guru, is true, absolutely true.

The Creator Lord Himself causes the Guru to chant/enunciate it. - Mohalla 4 SAGS page 308

All writings are considered fallible other than those of Satguru:

***Satguru Bina Hor Kachi Hai Bani
Bani Ta Kachi Satguru Bajhaho Hor Kachi Bani***

Without the True Guru, other writings/ songs are false.

The songs are false without the True Guru; all other songs are false. -Ramkali Mohalla 3 SAGS page 920

To dispel the misconceptions, the Satgurus had also collected the writings of the contemporary Saints (*Bhagats*). It was meant to help distinguish between infallible and fallible Holy writings (*Banis*). Satguru Arjan Dev compiled all these holy writings. The poetic writings of the *Bhatts* (bards) and *Kirtanias* (religious musicians) which was in line with Guru's philosophy was also included in it. Satguru Arjan Dev compiled and edited the *Granth* (Book) of the Holy writings. This mega-book became known over the years with different names such as '*Pothi Sahib*', '*Beerh*', '*Sri Adi Granth Sahib*', '*Savara Sahib*', '*Darbar Sahib*' etc.

Satguru ji instructed to recite this Granth with utmost care of the spellings and pronunciations and by understanding the

meaning. Those who succeeded in reciting it correctly were awarded with awards, financial rewards as well as distinctive recognitions. According to Suraj Parkash, the Sixth Guru intended to bestow the *Gurgaddi* (throne of Guruship) to a Sikh, Gopala, upon hearing the impeccable recitation of Japji Sahib. However the Sikh only desired for a good horse; and the Satguru fulfilled his desire.

Gurbani is the creation of the *Dehdhari* (physically embodied) Guru. The greatness of the Guru or Satguru mentioned in the *Gurbani* is valid for only the living Satguru. Hence *Gurbani* can't be a substitute of Guru Himself. This was made unquestionably obvious in both spiritual and historical senses during the time of the Eighth Guru - Guru Hari Krishan.

Due to smallpox, Eighth Guru's physical body weakened. One of the leaders, Bhai Gurbaksh, of the holy congregation of Delhi who was present with Him humbly requested:

*Earlier there were seven Gurus
Who had committed capable heirs who lived in His will
Made them The Masters Of All Capabilities and
Seated Them Upon The Throne Of Guruship
Then left for heavenly abode
They Dispelled The Sorrows of Mankind.*

(Gurpartap Suraj)

So please be kind and indicate about the next Satguru. By keeping the devotees' sentiments in mind, Satguruji said to test their dedication towards a living (*Dehdhari*) Guru:

*The Gurgaddi Shall Remain In The World.
It Is Sacred And Shall Not Be Destroyed By Anyone.
The Sangat's Wishes Would Be Fulfilled.
(If) They Shall Sought The Guru's Discourse.
Granth Sahib Shall Be The Guru Of All.
For Those Who Require My Audience.*

(Gurpartap Suraj)

However the Sikhs knew from the past history when some of the Gurus' offsprings had considered the Holy Throne (Gurgaddi) as their bonafide right. They created disturbance and misguided the followers. With the passage of time those who considered Holy Throne (Gurgaddi) as their bonafide right increased tremendously. As far as Sri Adi Granth Sahib was concerned, it was easy for anybody to obtain a copy of this Holy Scripture. By using the Scripture, such a person could create his own status and generate income for himself; hence could degrade the significance of the holy gurgaddi. Thus, Bhai Gurbaksh humbly requested again that the welfare of the Sikhs can only be attained by being in the command of an embodied (Dehdhari) Guru. The reasons given were:

*Without The Guru The Sangat Shall Not Last Long.
As The Army Cannot Exist Without A General.
The Installation of Guru Granth That Thou Suggested.
It Has Been Listened By All Of Us Sikhs*
(Present at that time).

*All The Sodhis Will Get Its Copies Written
And Will Start Acting As If They Are The Gurus Themselves.*
- (Gurpartap Suraj)

The Satguru expressed His pleasure upon hearing the Sikhs' request, ordained the following and bestowed Holy Throne (Gurgaddi).

*Baba lives In The Town of Bakala.
He Shall Become The Guru And Lead The Sangat.*
- (Gurpartap Suraj)

The Ninth Guru, Guru Tegh Bahadar generously gave charity and meditated for many years in a basement. After ascending the Holy Throne (Gurgaddi), Satguru ji started religious tours of far flung areas viz Bengal, Assam and North-Eastern regions of India. In the city of Patna, His wife, Mata Gujri, was blessed with a son. His Holiness (Guru Tegh Bahadur) attained Martyrdom in 1675

C.E. (1732 Bikarmi) to uproot the tyrant and oppressor, fight against injustice and violence, up keep the *Sanatan Dharma* (Ancient Indic Indigenous Religion), and protect those who were being forcibly converted to Islam by emperor Aurangzeb.

REVOLUTIONARY TENTH MASTER

Henceforth the Tenth Guru ascended the Gurgaddi. He studied the ancient Indian sacred books besides becoming an expert of weaponry. He contemplated the declining situation of India. He composed poetic writings (Bani) brimmed with heroism as well as enlightenment. He blessed distinguished poets and proficient warriors. He initiated the *Khalsa Panth* and made preparations to fight against the cruel rulers. In the battles, not only Mughals but Hindu Kings especially mountainous kings of Baidhar also fought against Satguru Gobind Singh despite the fact that He sided to support the rights of Hindus. According to political and warfare strategy, Satguru ji fought the wars of Bhangani, Anandpur, Chamkaur and Khidrana Dhab utilizing both off and on the battlefield politics. To baffle the enemy, He disguised them. He was exposing Emperor Aurangzeb's deceits by writing Zafarnama to him. He was encouraging Banda Bahadar (Gurbax Singh) to have befitting fight with the cruel rulers.

Upon escaping from the fortress of Chamkaur, while crossing the jungle of Machhiwara to reach Dhilwan, by disguising himself as Pir of Uch to fool the Mughal army and its informers Satguru ji put on blue/grey (Surmei) attire. Though He was aware that Guru Nanak had clearly mentioned that wearing blue was attire of the Turks, Pathans (i.e. Malech). In spite of that Sodi Kaul Rai (an elderly relative of the Guru) requested upon the Guru's arrival at Dhilwan via Machhiwara:

"O True King, what is this distinctive act?

Why have you worn the attire of the Turks?"

Satguru ji described it as the policy and need of the hour.

Meanwhile he had head to toe bath. He put on white attire, set up a fire pit, burnt the blue clothes while tearing them to pieces and amended the following verse of Guru Nanak as:

Neel Bastar Le Kaprhay Pehray Turk Pathani Amal Kiya

(They) began to wear blue robes and garments; follow the Turks and Pathaans.

A prominent Sikh historian Max Arthur Macauliffe has confirmed the same. An authority in Sikh studies, Bhai Kahn Singh Nabha has written the following regarding this episode:

"Here (At Dhilwan Kalan) Kalgidhar stayed at Sodhi Sahib Kaul ji's residence. Agreeing to Kaulji's request, the blue attire of Machhiwara was taken off and the white clothes put on. Guru Sahib uttered the following while burning the blue clothes in fire:

Neel Bastra Le Kaprhay Pharhay Turk Pathani Amal Geiya

Blue robes and garments have been torn; Acts of Turks and Pathaans has ceased. -(Mahan Kosh)

In the poetic composition of Giani Kartar Singh Klaswalia, former Head Granthi of Sri Darbar Sahib (Amritsar), he has written regarding this incident:

Having untied His Kes (Hair) to dry,
The wonderous Satguru walked towards the flame.
Tearing the blue clothes,
He throws them into the fire.
While razing the clothes,
He recites this Verse
*Meant 'Neel Bastar Lae Kaprhay Phaarhay
Turk Pathani Amal Geiya'.*
Upon hearing this, Kaulji interrupted,
How can the Verse be amended?
Ram Rai had changed a verse,

The Satguru (Guru Har Rai) did not accept it and disowned him."

You have mentioned 'Phaarhay'(torn) instead of 'Pehray' (worn)

amended followed (Kiya) to ended (Geiya)

The Tenth Master Sri Kalgidhar explained,

To change this Verse I have sacrificed my entire family."

O Kartar Singh! Without amending the Verse,

The Turks would go unrestrained.

-Dasmesh Prakash"

Although Satguru Gobind Singh amended the verse orally, however it remained unchanged in written form of the scripture. It is so because since that time any other volume of the scripture was neither written nor enunciated nor edited nor prepared by Him. He had already completed this task of adding Ninth Guru, Guru Tegh Bahadar's hymns (bani) while being at Anandpur Sahib in 1675 CE (1732 Bikrami). Its evidence is the scripture written on 23rd of month Poh in 1732 Bikarmi (Dec 1675 CE) that has been seen in the Shiromani Gurdwara Prabandhak Committee, Amritsar (Punjab) reference library.

MISCOMMUNICATION ABOUT DAMDAMI BIR

There is a rampant propaganda that Bhai Mani Singh scribed a copy of scripture at Damdama Sahib as per directions of tenth Guru. The story goes that Satguru ji had asked for the Granth to be borrowed from Dhirmal in 1762 Bikrami (1705 C.E.). However, Dhirmal taunted that if He is the true Guru, then why does He not enunciate the scripture with His spiritual powers? So, the Satguru enunciated the entire scripture in response.

However the above mentioned notion is wrong. If it were true, then it must surely have been recorded by Bhai Sukha Singh in 'Gur Bilas' and Bhai Santokh Singh in Sri Gur Partap Suraj.

Further more, even Giani Gian Singh made no mention of this story in the volume of Sri Guru Panth Parkash published in 1879 C.E. Albeit for some unexplained compulsion, it has been presented in later editions of the publication.

In Khalsa Gurmat Parkash Master Gian Singh Nihang has mentioned the following:

"In the year 1886, the Pujaris (priests) of Sri Akal Takhat Bunga and Guru Kashi Damdama (Sabo Ki Talwandi) had concocted this story."

Koer Singh had written the 'Gur Bilas' based on the account directly narrated by Bhai Mani Singh, even in that book, there is no reference of this story what so ever. How could it be possible that the same Bhai Mani Singh, on whose behalf this story is claimed, would not have mentioned such an important story? Another point worth mentioning is that Baba Dhirmal had passed away in 1734 Bikarni at the fort of Ranthambore. He was unable to bear the tortures afflicted by Aurangzeb. Giani Garja Singh has written following words in 'Guru Kian Anecdotes':

"Babaji (Dhirmal) was gravely tortured. In this very fort on Friday the second day after new moon day in the month of Maghar in year seventeen hundred thirty four (Bikrami), he left for heavenly abode four and a half hours after sunrise."

-Editor: Piara Singh Padam

This story of enunciating the Scripture was not invented spontaneously out of devotion to induce the faith or for the general benefit of Sikhism. Rather it was concocted by the British ruler for their loyal Sikhs to push the agenda of rejecting the embodied (Dehdhari) Guru and becoming follower of the 'Granth Guru'.

Shamsher Singh Ashok has written the following tenets of Bhai Gurmukh Singh's Singh Sabha (of Lahore).

Any discussion about the government will not be permitted

in Sri Guru Singh Sabha.

Welfare of the community, Loyalty towards the (British) government.

Aligning with the British Government etc.

The Khalsa Divan (Singh Sabha) of Ludhiana had created the following (pro-British) slogans for their organization to drive the point home :

-Sur Sasi Vayu Prithvi Aap Tej Lau Kayim

British Raj Ka Shahi Jhanda Karay Taraki Dayim

-Nimak Halal Nath Ka Kariyae,

Maran Jeevan Asidhuj Pae Dhariyae

-(Sikh Itihas Te Kukay – Amar Bharti)

GURU GOBIND SINGH AFTER NANDED

About the happenings at Nanded in 1708, one perception is that Tenth Guru set the funeral pyre, walked to it, sat down on it, lit the pyre, flames rose and He went out of vision from this material world. Satguru Gobind Singh enthroned 'Sri Adi Granth Sahib' as Guru in 1765 Bikarmi (1708 C.E.) and recited the following couplet:

"Aagya Bhei Akal Ki Tabhi Chalayo Panthi

Sabh Sikhan Ko Hukam Hai Guru Manio Granth"

This couplet, along with others, is being recited after prayer (*Ardas*) by many innocent Sikhs who wrongly consider it as Gurbani. However this couplet is not recited at Sri Harimandir Sahib, Amritsar (Punjab). Nobody is being made aware that these couplets are mentioned in the code of conduct (Rahitnama) of Bhai Prehlahd Singh. This code of conduct was written four years before initiation of the *Khalsa*. Regarding this code, Bhai Kahn Singh Nabha wrote : "The Rahitnama begins with the couplet:

Sitting at Abchal Nagar, the Guru reflected.

The absolute Satguru, image of God, spoke.

And the year of writing the Rahitnama is mentioned,

"The year was seventeen hundred and fifty two.

On the fifth day after full moon in the month of Magh, auspicious day of Thursday,"

The author did not realize that by 1752 Bikrami Satguru ji did not arrive at Abchal Nagar (Nanded). And not even the Khalsa was initiated by that time. These are the verses of the same Rahitnama,

"With the order of the Timeless Being, the (Khalsa) Panth was created.

All the Sikhs are hereby ordered to believe in the Granth as the Guru.

Believe in the Guru Khalsa as the body of the Guru..."

-Mahan Kosh page 796, Edition 1981.

As per the above, neither the Granth nor the Khalsa panth proves out to be the Guru.

Moreover Satguru ji did not have any copy of Sri Adi Granth Sahib at Nanded. So, how could He bestow the Guruship? Even if He had a copy of the Granth, the question of bestowing Guruship to the Granth does not arise at all. Since it was settled by the eighth Guru at the time of transferring Guruship to the Ninth Guru, that if the Granth Sahib were conferred Guruship, then everyone would copy it and place at their homes.

Since the Guruship was not conferred to the Granth, Principal Ganga Singh of Shaheed Sikh Missionary College, Amritsar answered Sardar Asa Singh's question, "Was the Guru Granth Sahib ever bestowed Guruship by Tenth Guru? If yes, where?"

The reply was, "Dasamji (Tenth Guru) never bestowed Guruship to Guru Granth Sahib." -Rasala Amrit, March 1937

Another point is that if at all the Guruship was conferred in 1708 C.E., then the subsequent manuscripts would have been

called the 'Sri Guru Granth Sahib'. Karam Singh Patwari had a good look at ten manuscripts stored in Amritsar's treasury of the Darbar Sahib. The dates of these manuscripts ranged from 1730 to 1881 C.E. In his book 'Gur Itihas Jankari', he writes that the titles used for the Scripture were "Soochi Pothi Ka Tatcara", "Pothi Sahib", "Soochi Pratee", "Giranth Ji", "Granth Ji", "Granth Sahib," etc. Bhai Mani Singh Shaheed had not mentioned 'Guru Granth Sahib' anywhere in his 'Sikh Bhagat Mal' rather used words like 'Giranth' or 'Granth'. For example:

Te Giranth Ji Vich Salok Hae...

□ *Katha Giranth Ji Di Preet Karke Sunani*

□ *Te Giranth Di Bani Parhay. etc.*

(Max Arthur) Macauliffe, the author of 'The Sikh Religion' also only writes 'Granth Sahib' that is without the word 'Guru'. Bhai Vir Singh himself, quoting Macauliffe, writes 'Granth Sahib'. At many places, 'Pavittar Pustak' (Holy Scripture) or 'Swara Sahib' had also been written. Earlier, not only on handwritten copies, but also on printed ones too 'Adi Granth Sahib Ji' was used to be written. Since two religious scriptures are acceptable among Sikhs: one is *Adi Granth* and the other is *Dasam Granth* (The Granth of the Tenth Guru). Neither of these scriptures have any relationship with the Guruship.

In the personal collection of S. Surjit Singh Jeet, London (UK), the author has recently (2013) gone through the titles and contents of 23 Granth Sahibs - Adi and Dasam. I have seen the indices of these scriptures too. These 23 Granth Sahibs dated from 1738 CE onwards. These are written in Gurmukhi, Devnagri or Persian scripts. The Adi Granth Sahib is not referred as Guru in any of these.

In the book 'Guru Gobind Singh' published by Punjabi University Patiala (Punjab) authored by Dr. J. S. Grewal and Dr. S. S. Bal, it is written:

"Conferring the Guruship to Khalsa Panth or Adi Granth – These significant and inter related events are not found in any contemporary source."

Why would Satguru ji have conferred Gurgaddi to the Granth Sahib in 1708 while His Holiness himself was alive until 1812. It is, however, undeniable that because of the political situation in 1708, His Holiness carried out what is known as 'Nar-Natak' (disguised to escape) to execute His mission.

The two Punjabi Pathan brothers, Jamshed Khan and Ata-Ula Khan, were staying with His Holiness at Nanded. One day they attempted a fatal attack on Satguru ji. They were sent by none other than the then emperor, Bahadur Shah. While perceiving that Satguru ji had fallen asleep, Jamshed Khan sensed the chance and stabbed Him on the side of the abdomen with a dagger. However he fell to the blow of Satguru ji's sword. The other Pathan was killed by the Sikhs while attempting to escape. Bahadur Shah had written a letter of condolence (Matami Khillat) to the son of Jamshed Khan on 28th October, 1708, stating:

"Baja(n) Kushta Bood Khilat Matmi

Bi Pissar Khan Majkoor Murmat Shud."

It was not for the Pathans, but rather for the emperor, that Satguru ji performed 'Nar-Natak' (disguised to escape) to leave Nanded behind. On one hand, Sikh historians such as Sukha Singh, Bhai Santokh Singh, Giani Gian Singh and Mahant Sumer Singh all are silent about enunciating the scripture at Damdama Sahab, district Bathinda (Damadami Birh), conferring of Gurgaddi to Adi Granth Sahib, and composing the couplet 'Agya Bhei Akal Ki'. On the other hand they all write that as per the Guru's command (*Hukam*), the Sikhs set the funeral pyre inside the marquee. Satguru ji bathed at midnight, equipped himself with arms, and announced the salutation of victory (Fateh) to the Sikhs while standing by the pyre. The Sikhs were ordered to stay outside of the marquee. Fire was produced and as the flames flew

into the air, the Sikhs started crying mournfully.

Kavi Sainapati writes this entire episode as a 'play' (Nar-Natak) performed by the Guru. He (Kavi Sainapat) was not only a contemporary, but in fact a court poet of Satguru ji. Shamsheer Singh Ashok had edited Sainapati's poetic work into a book called 'Sri Guru Sobha'. In this book, the following is written about the 'Nar-Natak' (disguise to escape) at Nanded:

*"Dekhan Kau Yo Hi Bhei, Janat Sagal Jahan
Kiya Charitar Kartar Ko, Neh Keh Sakat Bakhaan"*

The following day, on 8 October 1708, a few hermits met the Sikhs near the place of funeral pyre. They told the Sikhs that a short while ago they had met Satguru ji riding His horse.

Considering that the body of Satguru ji had been burnt to ashes, Sikhs decided to go through the burnt funeral pyre. However they were surprised to not find any human remains in the ashes of pyre. They checked the stable; the Guru's horse named Kumait was not there either.

While the exact detail of the hermits meeting Satguru ji and Sikhs varies among historians. However the Sikhs did not realize that none had witnessed the Satguru breathing His last. None had placed Satguru ji's dead body on the funeral pyre and none performed the last rites by initiating the flame either. Did he self-immolated hence committed suicide? A brave, courageous, visionary, strategist, personality like Satguru ji can never commit suicide. Satguru Ji had indeed performed 'Nar-Natak' (disguise to escape). Since that day the horses are saddled (kept ready) at Hazoor Sahib Nanded Maharashtra) awaiting His return. Horses were never saddled/ kept ready awaiting return for any other Satguru. The reason (for the horses being kept ready) was that the Sikhs were confident that the Tenth Patshah had not breathed His last/ shed His worldly body.

Afterwards, Satguruji freed Bala Rao and Rustam Rao from their captivity in the fort of Sitara – Poona (Maharashtra) by

letting them hold the stirrups of his horse. There is a Gurudwara at Manmad (Maharashtra) to commemorate this historical event.

Satguru ji resided 47 years at Bhadra, 6 years at Jind, 12 years at Patiala and 39 years at Nabha. He moved around disguising Himself as Baba Ajapal Singh and also participated in battles and wars to assist the Sikhs when needed.

Baba Saroop Singh was the personal attendant of Satguru Ji at Nabha till He breathed his last. Baba ji was the great grandfather of renowned Sikh scholar Bhai Kahn Singh Nabha. Bhai ji had mentioned the following with reference to Baba ji's service as attendant during the last years of Baba Ajapal Singh that is Satguru ji at coppice (Jhiri) of Nabha :

"Baba Ajapal Singh was in fact Guru Gobind Singh, since Sri Kalgidhar Ji never left for the heavenly abode at Hazoor Sahib." -magazine 'Phulwari' in 1927)

The anecdotes of Baba Ajapal Singh were recorded by Bhai Bishan Singh, the uncle of Bhai Kahn Singh. These anecdotes were in the custody of s Bhagwant Singh 'Hari ji' son of Bhai Kahn Singh Nabha. Satguru Partap Singh asked for these anecdotes from 'Hari ji' in 1940. The anecdotes 14 to 23 were made ready for block printing. By going through Mahan Kosh entries of Baba Ajapal Singh and Bhadra, the maze clears out.

To the learned and faithful Sikhs, there was not an iota of doubt that Guru Gobind Singh was indeed granting audience in the form of Baba Ajapal Singh.

GURUSHIP TO GURU BALAK SINGH

Before leaving for heavenly abode, Satguru Gobind Singh, the tenth Guru bestowed Guruship (Gurgaddi) to Satguru Balak Singh who was meditating at the banks of river Haro. Satguru ji stated that, "My twelfth reincarnation (Avtar) would be Guru Ram Singh; bestow the Guruship to Him; it is His entitlement. Giani Gian Singh wrote :

The Spiritual Message that Balak Singh delivered was of Immense Benefit to men and women.

It helped them swim across the vast 'Sea of Existence'.

And,

The Creator Himself has revealed His Word and charged Him

to spread it for the Purification of human life.

Nevertheless,

The Tenth Master appeared in person and informed Him:

*"Ram Singh is my incarnation,
partaking of an element of mine.*

I have,

therefore,

entrusted Him,

and no one else,

with my authority."

The Master's message was clear and firm.

-Panth Prakash English Translation Dr Haribhajan Singh

By bestowing Gurgaddi to Satguru Balak Singh, the Tenth Master basically brought to light the greatness of Guru or Satguru as referred in Sri Adi Granth Sahib.

As per Gurbani :

Satpurakh Jin Jania

Satgur Tiska Nau

The one who knows the True Lord God,

is called the True Guru. - *Sukhmani Sahib SAGS page 280*

Gur Rasna Amrit Boldi

Har Nam Suhavi

The Guru's tongue recites Words of Ambrosial Nectar;

He is adorned with the Lord's Name.

-Mohalla 5 SAGS Page 726

*Har Jugah Jugo Jug Jugah Jugo
Sad Peerhee Guru Chalandee*

In age after age, through all the ages, forever and ever,
The lineage of Guru/Guruship carries on and on

-Mohalla 5 SAGS Page79

The lineage, dynasty of only human beings not of any other entity can continue. Hence by analyzing the last of the above hymns it is very much clear that the Guru cannot be other than the embodied Guru. And His lineage continues forever.

According to the sacred books of religion and philosophy alike, The Guru eliminates the darkness of ignorance and dispenses knowledge. He gives religious discourses on theology.

*Gur Data Samrath Gur,
Gur Sabh Meh Rahia Samaee*

The Guru is the Giver, the Guru is All-powerful.

The Guru is All-pervading, contained amongst / with in all.

- Mohalla 5 SAGS Page 49

In a hymn of Raga Malhar, The Fourth Master, Guru Ramdas, referred the Satguru who reminds humans of the Name of God. Satguru ji forbade Sikhs from worshipping the lifeless. He guides them to give offering of food and clothing to Satguru. Satguru ji wrote in the scripture:

*Bharam Bhulay Agiani Andhulay Bhram Bhram Phool
Toravae*

*Nirjio Poojeh Marha Sarayveh Sabh Birthi Ghal Gavavae
Brahm Binday So Satgur Kahiae Har Har Katha Sunavae
Tis Gur Kao Chhadan Bhojan Pat Patambar Bahu Bidh Sat
Kar Mukh Sanchauh Tis Punh Ki Phir Tot Na Aavae
Satguru Deo Partakh Har Moorat Jo Amrit Bachan Sunavae*

The ignorant and the blind wander deluded by doubt;
deluded and confused, they pick flowers to offer to their idols.

They worship lifeless and serve the tombs of the dead; all their efforts are useless.

He alone is said to be the True Guru, who realizes God, and proclaims the Sermon of the Lord, Har, Har.

Offer the Guru sacred food, clothes, silk and satin robes of all sorts; know that He is True. The merits of this shall never leave you lacking. *-Malhar Mohalla 4 SAGS Page 1264*

Undoubtedly, such a *Satguru* can only be embodied one. That's why it is also mentioned:

*Har Naam Dia Gur Parupkari
Dhan Dhan Guru Ka Pita Mata*

The Generous Guru has given me the Lord's Name;
blessed, blessed are the Guru's father and mother.

- Mohalla 5 SAGS Page 592

VISIONARY TWELFTH MASTER

The Tenth Master bestowed the Gurgaddi to embodied Guru having parents. As per His directive Satguru Ram Singh ascended same Guruship (Gurgaddi) in 1841. By that time Sikhism was completely corrupted. How much was it corrupted? In Giani Gian Singh's verses:

*Their religious rituals, friends, faith, infatuation,
food, attire, knowledge and pride were of 'the other type'
and not their own (Sikh code).*

*Their Turbans became slanted and big,
the Kacheras (sikh underwear) were given up in favour of
the Dhotis (a length of cloth worn from waist to ankle) and
Suthan (a loose trouser).*

*They have worn Garare (loose fitting trouser), Tambe,
Tehmat (sheet used as garment of lower body) very long.*

By looking at their long protruding cloth, Sikhism like helpless cow shivers with fear from the Turks.

The Sikhism of Dasmesh (Guru Gobind Singh) has transformed into that of aliens.

Un-Sikh-like behavior is all over the place, and dancing disgracefully.

With deep anguish Giani ji further wrote:

Alas! The Sikhs had become murderers and butchered Sikhism like a cow.

The Sikhs had become badly tainted. They had become alcoholics and were filled with vices. They had given up ethics and morality. From amongst them, Satguru Ram Singh could find only two and a half Sikhs who could be classified as truthful Sikhs. They were

1. Baba Jameet Singh Gill was the half Sikh. He was considered as half impure because he used to charge interest on lent money.
2. Baba Jameet Singh of Kahna Kachha
3. Sardar Lehna Singh of Gharjakh

Sikhs built their kingdom by fighting the wars and sacrificing their lives. However, that too, was lost after sovereign Maharaja Ranjit Singh. In that Kingdom of Punjab, the cows could not be slaughtered. There was in fact no capital punishment for any other crime except cow-slaughter. The citizens were content. However the kingdom was pressed on the road to destruction by internal divides and sort of civil war. The gravity of the situation was:

*Pichhon ik Sarkar de khed chali
 Paee nit hundi maromar miyan .
 Singhan Mar Sardaran da naas kita
 Sabho katal hoyea varo var miyan
 Sir fauj de reha na koi kunda*

*Hoe shutar jiyon bajh muhar miyan
Shah Muhammada firan sardar lukde
Bhootmandli hoyi tyar miyan*

After the death of Maharaja (Ranjit Singh) the wicked game occurred

Everyday it is kill-o-kill situation of courtiers

Singhs butchered the leaders

All were slaughtered in turn

There was no control over the army

As if camels are without any halter

O Shah Muhammad the leaders are hiding (running for their lives)

The rogue and evil bunch of hooligans is geared up

This rogue and evil bunch declared war against British East India Company on 23 Nov 1845 CE.

Satguru Ram Singh sensed the mala - fide intention of Sikh leaders who declared war. Hence he did not say the prayer (Ardas) seeking victory in this forthcoming war. Satguru ji threw away the gun in the river Sutlej, resigned from the army and returned back to Sri Bhaini Sahib. Satguru ji earned an honest living, meditated at Akal Bunga (Sri Bhaini Sahib, Punjab), analyzed the situation, assessed the root cause of our downfall, preached the necessity of Naam-Bani and developed the strategy of patriotism and devotion to redeem the fallen morale. Regarding this, Bhai Kahn Singh recorded:

By Giving The Nectar of Naam, The Burning Heart Was Cooled.

Grave Sinners were transformed To Adore Sikh Code (Gurmat).

Intoxicants viz cannabis, liquor, Opium were made to give up And Replaced With Love.

The Habit of Begging was refuted by telling them the righteous way.

Bickering, Jealousy, Evil Intentions and Hatred Were Eliminated From The Mind.

Humility, Friendship, Kindness Were Instilled In The Sikhs' Hearts.

-
-

During childhood I (Kahn –Vrijesh – Lord of Brij) had witnessed

The Great Being.

Upon His Head Was The Symbol of Double Edge Sword And In His Hand A Rosary

As He Perched Atop A White Mare

Before His Sweet Words Even Sugar Seemed Dull.

Eyes Glitter With Joy By Having His Auspicious Glimpse

Like Sunflower blossoms while facing the Sun.

Giani Gian Singh writes that the code of conduct of Satguru ji's religious sect Namdhari Sikhs (Sant Khalsa) was same as that of Sikhs. Satguru ji used to initiate Sikhs by revealing Gurmantar, not Kalaam (as was charged by the British-influenced and anti-Namdhari factions):

*"There were some who would say that he had received
The revealed word from a sayyadani
Such an assertion was found wholly apocryphal
This I say on personal testimony*

By following the command of Satguru ji and meditating on the Naam revealed by Satguru ji in the ear, how the Sikhism was transformed;

"Charged with this spectacular mission,

*Ram Singh set about delivering discourses.
 He made people give up smoking and keep unshorn hair.
 Particularly fortunate were those who partook of the nectar
 And entered the Sikh fold.
 His fame spread apace.
 People in multitudes became his disciples.
 Manifolds grew the Khalsa.
 His disciples, soaked in the bliss of Naam,
 Gave up opium, hashish, poppy,
 Liquor and various other intoxicants
 They would not eat meat.
 They would not steal.
 They foreswore adultery and deception.
 They practiced saintliness
 The golden Age ('Sat Jug') had returned.*

*-Panth Parkash – Giani Gian Singh;
 Translated by – Dr Haribhajan Singh*

Satguru ji had brought about revolution in every aspect including spiritual, ethical, social and political fields. He was praised not only by many prominent personalities but also British rulers. Those British rulers who were scared of losing their rule to him have written about him and his followers that, "It is impossible for a Kuka to be a loyal subject of British Empire. He was regarded as Guru, Satguru and Truthful Emperor (Satguru Sache Patshah). The Sikhs regarded Satguru Ram Singh as the incarnation of Guru Nanak and Guru Gobind Singh."

It is written in the Encyclopedia Britannica about Satguru Ram Singh's Sikhs (Namdhari Sikhs) as follows:

"The Akalis had lost their popularity. Although the Kukas' [Namdharis'] numbers dwindled [after the exile of Satguruji], they remained steadfast in their beliefs."

Under the heading *Keti* - 'Jagiasu' it is written:

"When Sikhism was reformed, all of its sects fared quite well. Examples of this are the Kukas. They are strict followers of (Guru) Gobind Singh. The characteristics of a Kuka are their distinctive style of wearing the turban and woolen rosaries around their necks which is historically associated with spirituality."

-Page 248, Volume 20, Edition 1964

Regarding Satguru Ram Singh and Namdhari Sikhs, Syed Muhammad Latif writes :

"(Guru) Ram Singh and his disciples' basic aim is not mere religious but rather in the cloak of religious, reformist and ethical guidelines are deep political objectives."

In the Encyclopedia Britannica, it is written:

"(Guru) Ram Singh: Sikh philosopher and reformer and the first Indian to use non-co-operation and boycott of British merchandise and services as a weapon of political power."

- Vol. 8, Page 142

Besides boycott and Swadeshi movements, Satguru ji also managed the personal postal system of Namdhari Sikhs. Hence did not let the British Government to easily get air of the movements of Namdhari Sikhs.

Satguru ji forbade the killing and selling of women as well as the practices of child marriage, bartering of girls and the practice of burning the bride (Sati) with her dead husband. He stood for widow re-marriage.

His Holiness introduced a new code of marriage ceremony (Anand Marriage) and allowed for inter-caste and mass marriages.

For further detailed reference please read the books by the same author –

1. Satguru Ram Singh and Kuka Movement
2. Namdhari Sikhs – A Brief History

Ghulam Bheekh Jalandhari stated the following about the Kukas –

"Entire villages and towns became Kukas. When Guru Nanak was alive and started preaching, it did not happen to Him that even in a period of ten years a thousand men would become His disciples. The popularity of His religion happened during the time of his successors. Within the lifetime of this person (Guru Ram Singh), however, hundreds of thousands became Kukas (Sikhs)."

The book titled 1000 years 1000 people (Fly well publisher, Delhi)— has given the ranking of those 1000 persons who shaped the millennium (1001 to 2000 CE). The entry about Guru Ram Singh is at rank 310. It is written about Him - Sikh advocate of ousting the British from India. He is the only one from Punjab and among 12 others from India who found place in this book. What a charismatic personality!

It is foretold in the anecdotes of Ajita Randhawa, Hundred Anecdotes (Sau Sakhi), Gurind-Nama, Suraj Parkash, Sri Gur Panth Parkash etc., that Satguru Ram Singh, the twelfth Master, will be the bearer of unmatched powers. It was largely based on these beliefs that those contemporary Sikhs became His disciples.

Bawa Nihal Singh Kalsian had published a book in Urdu titled Khursheed Khalsa. According to this book he considered Satguru Ram Singh as the twelfth Master in Sikh tradition. The Singh Sabha (of Lahore) protested against this book and proposed a resolution in Lahore Diwan to boycott it. At that time, Baba Khem Singh Bedi (the direct descendant of Guru Nanak by blood-line and an official of Singh Sabha Amritsar) openly stood against the resolution and whole heartedly supported the book.

SIKH CODE OF CONDUCT AND NAMDHARI SIKHS

Satguru ji realized the importance of re-introducing the Sikh code of conduct which had almost entirely disappeared from Punjab. To do so, He sent Bhai Rai Singh to Sri Hazoor Sahib with the objective of studying and understanding it. After his return, the Sikh code (Maryada) was re-introduced by Satguru Ji.

Illiteracy and ignorance led to frequent disrespect towards

the Scripture - Sri Adi Granth Sahib recitation and listening of Gurbani was out of practice. Thick layers of dust had collected upon Holy Granth. Satguru Ram Singh dusted and cleaned them. With utmost respect, He installed them at Sikh religious places (dharamshalas). Sri Satguru Ji taught the followers to recite them in proper tune and correct pronunciation. Once at Sri Bhaini Sahib, Punjab, He sat down with Pathis (qualified reciters of Gurbani) attending 25 copies of Sri Adi Granth Sahib in order to correct their pronunciation and enhance the understanding. Likewise Satguru ji put in special effort to correct the pronunciation and enhance the understanding of Sri Dasam Granth Sahib.

Satguru Ram Singh's maryada and programs addressing the need of the hour were continued by His successors viz Satguru Hari Singh, Satguru Partap Singh, Satguru Jagjit Singh and presently are being continued by Satguru Uday Singh.

For about last 100 years, His Holiness also teaches singing of the Gurbani in accordance to the prescribed Ragas. Sri Bhaini Sahib has become the focal point of blending the music taught by the Satgurus (Gurmat music) and Indian classical music. Sri Satguru Jagjit Singh Ji had revived the old musical traditions and also created new ones.

Portraying their respect, the Namdhari Sikhs, take head-to-toe bath before reciting Gurbani and meditating on Naam. All the practices of Namdhari Sikhs - rising at small hours, taking head-to-toe bath, revealing Gurmantar in the ear, practicing sanctity and purity ('Such Sodh'), reciting Gurbani, meditating on Naam, following the teachings of embodied Guru - align with the teachings of Gurbani.

Those programs for the welfare of living beings and benefit of mankind are now continuing today under the auspicious guidance of Satguru Uday Singh.

ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਜਗਤ ਦੀ ਰਚਨਾ

ਕਰਤੇ ਦੀ ਕਿਰਤ, ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਨਣ ਲਈ ਤਪ ਸਾਧਨਾ, ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਇਸਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਵਾਯੂਮੰਡਲ, ਅਕਾਸ਼, ਚੰਨ, ਤਾਰੇ, ਗ੍ਰਹਿ, ਸੂਰਜ, ਗੱਲ ਕੀ ਸਮੁੱਚਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇ ਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਾਏ?

ਰਿਸ਼ੀਆਂ, ਮੁਨੀਆਂ, ਸਾਧਕਾਂ ਆਦਿ ਨੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਖੰਡਾਂ-ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ, ਜਲ-ਥਲ, ਬਣ-ਬਨਸਪਤੀ, ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦਾ ਕਰਤਾ।

ਜਦ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਜਗਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੀ, ਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪ ਵਿਚ-

ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਧੁੰਧੁਕਾਰਾ।।

ਧਰਣਿ ਨ ਗਗਨਾ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰਾ।।

ਨਾ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਨ ਚੰਦੁ ਨ ਸੂਰਜੁ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇਦਾ।।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ।

ਇਸ ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਤੋਰੇਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ “ਓਸੇ (ਪਰਮੇਸ਼ਰ) ਨੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ-ਸਮਰਥਾ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।”

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਓਅੰਕਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਓਸੇ ਨੇ ਜਗਤ ਉਪਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਜਗਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਸਮੇਂ, ਦਿਨ, ਥਿਤ ਵਾਰ ਜਾਂ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਨ ਮਨਣ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ :

- ਜਾ ਕਰਤਾ ਸਿਰਠੀ ਕਉ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਸੋਈ।।

ਜਪੁ-ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

ਉਸੇ ਕਰਤਾਪੁਰਖ ਨੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ, ਤਿੰਨ ਗੁਣ ਰਚੇ - ਸਤੋ, ਤਮੋ ਤੇ ਰਜੋ ਅਤੇ ਜੀਵ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪਸਾਰਾ ਪਸਰਿਆ।

ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ 84 ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਬਣੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਬਣੀ :

ਅਵਰ ਜੋਨਿ ਤੇਰੀ ਪਨਿਹਾਰੀ

ਇਸੁ ਧਰਤੀ ਮਹਿ ਤੇਰੀ ਸਿਕਦਾਰੀ।।

-ਆਸਾ ਮਹਲਾ 5

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਲਖਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰਗੱਦੀ-

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਕਰਤੇ ਦੀ ਕਿਰਤ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲੇ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ, ਪੀਰ-ਪੈਰੀਬਰ ਹੋਏ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਲਖਤਾ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ:

ਸਭ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਉਰਝਾਨਾ

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾਹੂੰ ਨਾ ਪਛਾਨਾ।।

-ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ

ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮਨੁੱਖ ਭਟਕ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸਿਆ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਕਥਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਧਰਮ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਦੇ) ਖੋਟੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੋਰ ਵੱਧ ਖੋਟੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ-

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸੀ। ਆਪ ਤਰੇਤੇ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਸੂਰਜ ਬੰਸੀ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦੀ ਅੰਸ-ਬੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਲਵ ਦੇ ਪੁੱਤਰ-ਪੋਤਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੋਢੀ ਰਾਏ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸੋਢੀ ਕਹਾਈ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਕੁਸ਼ ਦੀਆਂ ਔਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਜਾ ਕੇ ਚਾਰੇ ਵੇਦ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਵੇਦੀ ਕਹਾਏ। ਅਤੇ :

ਤਿਨ ਬੇਦੀਯਨ ਕੇ ਕੁਲ ਬਿਖੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਨਾਨਕ ਰਾਇ॥

ਸਭ ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਸੁਖ ਦਏ ਜੱਹ ਤੱਹ ਭਏ ਸਹਾਇ॥

-ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਤਮ, ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮੂਲ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਬਲ, ਕੰਧਾਰ ਜਾਂ ਸਮਰਕੰਦ ਵਲੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲਾਵਰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਬਣ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੰਸਾਂ ਦੇ ਬੰਸ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਬੰਸ ਸਨ ਖਿਲਜੀ, ਤੁਗਲਕ, ਗੁਲਾਮ, ਲੋਧੀ ਆਦਿ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਜ਼ਬਰ ਕੀਤਾ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ। ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਲੁੱਟਿਆ। ਧਰਮ-ਕਰਮ, ਹੋਮ-ਯਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਹਿੰਦੁਨ ਕੇ ਦੁਖ ਦਏ ਮਹਾਏ।

ਦੇਵਨ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਗਿਰਵਾਏ।

ਘੋਰ ਨਾਥ ਸੇ ਅਉਘੜ ਸਾਧੂ।

ਪੰਡਿਤ ਦਤ ਸੇ ਸੁਮਤ ਅਗਾਧੂ।

ਮਰਵਾ ਚੀਲਨ ਕੇ ਖਿਲਵਾਏ।

ਕੇਚਿਤ ਮੇਥੈ ਠੋਕ ਮੁਕਾਏ।

ਕੇਚਿਤ ਕੱਚੇ ਚੰਮ ਮੜਾਏ।

ਕੇਚਿਤ ਕੁੱਤਿਓ ਸੇ ਤੁੜਵਾਏ।

ਤੁਰਕ ਹੋਵਣਾ ਜਿਨੈ ਨ ਮਾਨਿਓ।

ਤਿਨ ਤਿਨ ਕੋ ਅਤਿ ਦੈ ਦੁਖ ਹਾਨਿਓ।

ਗੋ ਗਰੀਬ ਕੋ ਬਧ ਕਰ ਸੁਟੈ।

ਧਨੀ ਦੇਖ ਤਾਕਾ ਧਨ ਲੁਟੈ।

ਯਗ ਹਵਨ ਕੋਈ ਕਰਨ ਨ ਪਾਏ।

ਕਰੈ ਜੁ ਤਹਿ ਦੁਖ ਦੇਤ ਮਹਾਏ।

ਸੁੰਦ੍ਰ ਪਿਥੈ ਜਾਹਿ ਕੀ ਤਰਨੀ।

ਪਕਰ ਕਰੈ ਬਲ ਸੋ ਨਿਜ ਘਰਨੀ।

-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਧਿਆਇ 3

ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਮੁਗਲ ਹਮਲਾਵਰ ਬਾਬਰ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਵੀ ਸੱਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀਆਂ
ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦੁੱਖ ਭੋਗਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਇਸ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਾਹੂ-ਬਲ, ਬੁਧੀ-ਬਲ
ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ-ਬਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਸੁਟ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਇਥੋਂ ਦੀ ਰਾਜ ਭਾਗ ਤੇ ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ
ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪੰਡਤ (ਬੁੱਧੀਮਾਨ) ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸਨ
ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਤਾਂ ਸਗੋਂ-

ਨੀਲ ਬਸਤ੍ਰ ਲੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਰੇ

ਤੁਰਕ ਪਠਾਣੀ ਅਮਲੁ ਕੀਆ।।

-ਮਹਲਾ 1

ਅਤੇ

ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ।।

-ਮਹਲਾ 1

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਮਰਯਾਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪਖੰਡ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਗਊ ਬਿਰਾਹਮਣ ਕਉ ਕਰੁ ਲਾਵਹੁ

ਗੋਬਰਿ ਤਰਣੁ ਨ ਜਾਈ।।

ਧੋਤੀ ਟਿਕਾ ਤੈ ਜਪਮਾਲੀ

ਧਾਨੁ ਮਲੇਛਾਂ ਖਾਈ॥
 ਅੰਤਰਿ ਪੂਜਾ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬਾ
 ਸੰਜਮੁ ਤੁਰਕਾ ਭਾਈ॥

ਉਹ ਪੰਡਤ, ਤੁਰਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਵਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਗੋਂ ਸਾਮੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਕਤੇਬੇ: ਤੋਰੇਤ, ਜੰਬੂਰ, ਇੰਜੀਲ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਤਾਂਕਿ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੱਕਣ।

ਅਧਿਆਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਦੇਸ ਦੀ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ :

ਕਲਿ ਕਾਤੀ ਰਾਜੇ ਕਾਸਾਈ
 ਧਰਮੁ ਪੰਖ ਕਰਿ ਉਡਰਿਆ॥
 ਕੂੜੁ ਅਮਾਵਸ ਸਚੁ ਚੰਦ੍ਰਮਾ
 ਦੀਸੈ ਨਾਹੀ ਕਹ ਚੜਿਆ॥
 ਹਉ ਭਾਲਿ ਵਿਕੁੰਨੀ ਹੋਈ॥
 ਆਧੇਰੈ ਰਾਹੁ ਨਾ ਕੋਈ॥

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਖੇ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਇਸੇ ਅਧੋਗਤੀ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ, ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਲਖਤਾ ਕਰਾਈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰਿ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭ
 ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿ ਪਠਾਇਆ।
 ਚਰਨ ਧੋਇ ਰਹਰਾਸਿ ਕਰਿ
 ਚਰਣਾਮ੍ਰਿਤ ਸਿਖਾਂ ਪੀਲਾਇਆ।
 ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮੁ
 ਕਲਿਜੁਗਿ ਅੰਦਰਿ ਇਕੁ ਦਿਖਾਇਆ।
 ਚਾਰੇ ਪੈਰ ਧਰਮ ਦੇ
 ਚਾਰਿ ਵਰਨਿ ਇਕੁ ਵਰਨੁ ਕਰਾਇਆ।

ਰਾਣਾ ਰੰਕੁ ਬਰਾਬਰੀ
 ਪੈਰੀ ਪਾਵਣਾ ਜਗਿ ਵਰਤਾਇਆ।
 ਉਲਟਾ ਖੇਲੁ ਪਿਰੰਮ ਦਾ
 ਪੈਰਾ ਉਪਰਿ ਸੀਸੁ ਨਿਵਾਇਆ।
 ਕਲਿਜੁਗ ਬਾਬੇ ਤਾਰਿਆ
 ਸਤਿਨਾਮ ਪੜਿ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਇਆ।
 ਕਲਿ ਤਾਰਣਿ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਆਇਆ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗਰੀਬ, ਮਾੜੇ ਤੇ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ, ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜੀਵ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਸ ਜਮਾਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਆਪਨੇ ਅਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਅਰਪਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕੀਤਾ। ਬੱਸ ਰੂਪ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕਾਂ ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਗੇ :

- ਲਹਣੇ ਦੀ ਫੇਰਾਈਐ ਨਾਨਕਾ ਦੇਹੀ ਖਟੀਐ।
 ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ
 ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਫੇਰਿ ਪਲਟੀਐ।

-ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਰਾਇ ਬਲਵੰਡਿ ਤਥਾ ਸਤੈ ਫੂਮਿ ਆਖੀ।

ਇਹ ਜੋਤ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਾਇਆ ਪਲਟ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਨਿਰੰਜਨੀ ਜੋਤ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ, ਜੀਵ ਮਾਤਰ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਉਧਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਸਤਿਜੁਗ ਤੈ ਮਾਣਿਓ, ਛਲਿਓ ਬਲਿ ਬਾਵਨ ਭਾਇਓ।
 ਤ੍ਰੇਤੈ ਤੈ ਮਾਣਿਓ, ਰਾਮ ਰਘੁਵੰਸ਼ੁ ਕਹਾਇਓ।
 ਦੁਆਪਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰਿ ਕੰਸੁ ਕਿਰਤਾਰਥੁ ਕੀਓ।
 ਉਗ੍ਰਸੈਣ ਕਉ ਰਾਜੁ ਅਭੈ ਭਗਤਹ ਜਨ ਦੀਓ।
 ਕਲਿਜੁਗਿ ਪ੍ਰਮਾਣੁ ਨਾਨਕੁ ਗੁਰੁ ਅੰਗਦੁ ਅਮਰੁ ਕਹਾਇਓ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਜ ਅਬਚਲ ਅਟਲ ਆਦਿ ਪੁਰਖਿ ਫੁਰਮਾਇਓ।
ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪੰਨਾ 1390

ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਖਸਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਕਰਕੇ ਮੰਨੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਰਤੇ ਦੀ ਮੁਖੇ ਕਢਵਾਈ ਹੋਈ ਬਾਣੀ ਹੈ :

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਜਾਣਹੁ
ਗੁਰਸਿਖਹੁ ਹਰਿ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਮੁਹਹੁ ਕਢਾਏ।

-ਮਹਲਾ 4

ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਬਾਣੀ ਕਚੀ ਹੈ,

ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਚੀ ਹੈ ਬਾਣੀ।

ਬਾਣੀ ਤਾ ਕਚੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਝਹੁ ਹੋਰ ਕਚੀ ਬਾਣੀ।

-ਮਹਲਾ 3

ਕੱਚੀ ਤੇ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਬਾਣੀ ਰਚਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਜਾਂ ਪੂਰਵਕਾਲੀ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਮਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕਰਦੀ ਭੱਟਾਂ ਤੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੋਥੀ ਸਾਹਿਬ, ਬੀੜ, ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਸਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ, ਲਗਾਂ-ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਣੀ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਇਨਾਮ, ਭੇਟਾ, ਮਾਣ-ਵਡਿਆਈ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀ। ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜਪੁ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ੁਧ ਪਾਠ ਸੁਣਕੇ ਇਕ ਸਿੱਖ, ਗੁਪਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਉਸ ਸਿੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਵਧੀਆ ਘੋੜਾ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ

ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇਹਧਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਤੇ ਹੀ ਢੁਕਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਅੱਠਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੀਤਲਾ ਨਿਕਲਣ ਕਾਰਨ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸਰੀਰ ਢਿੱਲਾ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਗੂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ :

ਆਗੈ ਭਏ ਸਪਤ ਗੁਰ ਜੋਇ।
ਦਾਸ ਕਿਧੈ ਲਾਇਕ ਸੁਤ ਹੋਇ।
ਸਭ ਬਿਧ ਤੇ ਸਮਰਥ ਤਿਸ ਕਰਕੈ।
ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠਰਕੈ।
ਬਹੁਰ ਚਹੈ ਪ੍ਰਲੋਕ ਪਿਆਨਾ।
ਕਰਤ ਰਹੈ ਜਨ ਗਨ ਦੁਖ ਹਾਨਾ।

-ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ

ਸੋ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਓ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜਾਨਣ ਲਈ ਬਚਨ ਕੀਤਾ :

ਗੁਰਗਾਦੀ ਅਬਚਲ ਜਗ ਮਾਹੀ।
ਵਧਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਿਟਹਿ ਕਿਮ ਨਾਹੀ।
ਮਨੇ ਕਾਮਨਾ ਸੰਗਤ ਪਾਵਹਿ।
ਲੈ ਗੁਰ ਤੇ ਉਪਦੇਸ ਕਮਾਵਹਿ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਕੇਰਾ,
ਜੋ ਹਮਰੇ ਚਹਿ ਦਰਸਨ ਹੇਰਾ।

-ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ

ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਐਸ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉਤੇ ਸੰਤਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਦੁਬਿਧਾ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਕੋਈ ਵੀ

ਲਿਖਵਾ ਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਆਪਣੀ ਮਾਣ-ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ, ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਰਾਹ ਲਭ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਨੂੰ ਹਾਸੇ ਹੀਣਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੋ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੜ ਲੱਗਿਆਂ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ :

ਬਿਨ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਹੈਵੈ ਥਿਰ ਕੋਇ ਨ।

ਜਥਾ ਨਿਪਤ ਬਿਨ ਸੈਨਾ ਹੋਇ ਨ।

ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਆਪ ਨੇ ਭਨਯੋ।

ਸੋ ਸਗਰੇ ਸਿਖਨ ਹੀ ਸੁਨਯੋ।

ਲਿਖ ਲੈ ਹੈ ਅਬ ਸੋਢੀ ਸਾਰੇ।

ਬੈਠਹਿ ਮਾਨੀ ਗੁਰ ਹੋਇ ਭਾਰੇ।

-ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਅਰਜ਼ਾਂ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ

ਬਾਬਾ ਬਸਹਿ ਜਿ ਗ੍ਰਾਮ ਬਕਾਲੇ।

ਬਨਿ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਸਗਲ ਸਮਾਲੇ

- ਕਹਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿੱਤੀ।

ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭੇਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਕਈ ਸਾਲ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ, ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਆਪ ਨੇ ਬੰਗਾਲ, ਅਸਾਮ ਤੱਕ ਦੇ ਉੱਤਰੀਪੁਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ। ਪਟਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਪ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋਏ। ਆਪ ਜੁਲਮ ਜ਼ਬਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੱਟਣ ਲਈ, ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰਾਹੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, 1675 ਈ. (1732 ਬਿ.) ਨੂੰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਗਏ।

ਜੁਗ ਪਲਟਾਊ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਨੂੰ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਦਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਸਤਰ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਨ ਕੀਤਾ। ਬੀਰਰਸੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਚੰਗੇ ਕਵੀਆਂ, ਸਿੱਖਾਂ, ਸ਼ਸਤਰਧਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼

ਕੀਤੀ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਜੁੱਧਾਂ-ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਵਲ ਮੁਗਲ ਫ਼ੌਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ ਆਪ ਲੜੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਈਧਾਰ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਵੀ ਆਪ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭੰਗਾਣੀ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ, ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਖਿਦਰਗੜ੍ਹ ਦੀ ਢਾਬ ਆਦਿ ਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ ਜੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਰ-ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ ਲਿਖ ਕੇ ਉਸਦੇ ਝੂਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾਉਣ ਲਈ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ, ਉੱਚ ਦੇ ਪੀਰ ਬਣ ਕੇ ਢਿੱਲਵੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਸਮੇਂ ਮੁਗਲ ਫ਼ੌਜ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸੂਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨੀਲੇ ਜਾਂ ਸੁਰਮਈ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੇ। ਭਾਵੇਂ ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੀਲੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨਣੇ ਤੁਰਕਾਂ, ਪਠਾਣਾਂ ਜਾਂ ਮਲੇਛਾਂ ਦਾ ਬਾਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਸੋਢੀ ਕਉਲ ਰਾਏ ਨੇ ਢਿੱਲਵੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਉੱਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ, “ਇਹ ਕੀ ਖੇਡ ਹੈ? ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ! ਆਪ ਨੇ ਤੁਰਕੀ ਬਾਣਾ ਕਿਉਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?” ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਕੇਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਫੈਦ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨ ਕੇ, ਅੰਗੀਠਾ ਬਾਲ ਕੇ, ਲੀਰ ਲੀਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਨੀਲਾ ਬਾਣਾ ਸਾੜਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਤੁਕ ਪਲਟਾਈ:

**ਨੀਲ ਬਸਤਰ ਲੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਰੇ
ਤੁਰਕ ਪਠਾਣੀ ਅਮਲੁ ਕੀਆ।**

ਇਸੇ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮੈਕਾਲਫ ਨੇ ਭਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀ ਲਿਖਤ ਹੈ :

ਇਥੇ (ਢਿੱਲਵਾਂ ਕਲਾਂ) ਕਲਗੀਧਰ, ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਜੀ ਘਰ ਵਿਰਾਜੇ ਹਨ। ਕੋਲ ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਵਾਲਾ ਨੀਲਾ ਬਾਣਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਚਿੱਟੇ ਬਸਤਰ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨੀਲੀ ਚਾਦਰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸਾੜਨ ਸਮੇਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ :

ਨੀਲ ਵਸਤੂ ਲੇ ਕਪੜੇ ਫਾੜੇ
ਤੁਰਕ ਪਠਾਣੀ ਅਮਲ ਗਇਆ।

-ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼

ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਸਵਾਲੀਏ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਕੋਸ ਹਰੇ ਕਰਕੇ ਚੋਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਚਲ ਪਾਸ ਅੰਗੀਠੇ ਦੇ ਜਾਂਵਦੇ ਨੇ।
ਲੀਰਾਂ ਕਰਕੇ ਨੀਲੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਦੀਆਂ
ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੇ ਪਾ ਜਲਾਂਵਦੇ ਨੇ।
ਨਾਲੇ ਫੁਕਦੇ ਜਾਂਦੇ ਪੁਸ਼ਾਕ ਤਾਂਈ,
ਨਾਲੇ ਤੁਕ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਸੁਨਾਂਵਦੇ ਨੇ।
ਯਥਾ ਨੀਲ ਬਸਤਰ ਲੈ ਕਪੜੇ ਫਾੜੇ
ਤੁਰਕ ਪਠਾਣੀ ਅਮਲ ਗਇਆ।
ਸੁਣ ਕਉਲ ਜੀ ਨੇ ਪਾਸੋਂ ਟੋਕ ਕੀਤੀ,
ਸ਼ਬਦ ਉਲਟਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਂਵਦੇ ਨੇ?
ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੇ ਤੁਕ ਉਲਟਾਈ ਹੈ ਸੀ
ਗੁਰੂ ਓਸਨੂੰ ਮੁਖ ਨਾਂ ਲਾਂਵਦੇ ਨੇ।
ਤੁਸਾਂ ਪਹਿਰੇ ਦੇ ਥਾਂ ਫਾੜੇ ਆਖਯਾ ਏ
ਗਯਾ ਕੀਆ ਵੀ ਉਲਟ ਦਿਸਾਂਵਦੇ ਨੇ।
ਸ਼ਬਦ ਉਲਟਿਆ ਵਾਰ ਪਰਵਾਰ ਸਾਰਾ
'ਸ੍ਰੀ' ਕਲਗੀਧਰ ਬਤਾਂਵਦੇ ਨੇ।

ਸ਼ਬਦ ਉਲਟੇ ਬਿਨਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘਾ
ਕਾਬੂ ਤੁਰਕ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਂਵਦੇ ਨੇ।

-ਦਸਮੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤੁਕ ਭਾਵੇਂ ਪਲਟਾਈ ਪਰ ਬੀੜ ਵਿਚ
ਤੁਕ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਰਹੀ। ਪਲਟਾਈ ਤੁਕ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਬੀੜ ਨਾ ਤਿਆਰ ਹੋਈ, ਨਾ ਉਚਾਰੀ ਗਈ। ਬੀੜ ਵਿਚ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 1732 ਬਿ. (1675 ਈ.) ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ 23 ਪੋਹ 1732 ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਕ ਬੀੜ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰੈਫ਼ਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਪਈ ਵੇਖੀ ਗਈ।

ਦਮਦਮੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਰਾਹੀਂ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਹਥੀਂ ਬੀੜ ਲਿਖਵਾਈ ਜਾਣਾ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੈ। ਵਾਰਤਾ ਘੜੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ (1762 ਬਿ.) 1705 ਈ. ਵਿਚ ਧੀਰਮਲ ਤੋਂ ਬੀੜ ਮੰਗਵਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜੇ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪੇ ਬੀੜ, ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਚਾਰ ਲੈਂਦਾ! ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੀੜ ਉਚਾਰੀ।

ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦੇ। ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1879 ਵਿਚ ਛਪਵਾਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਹਾਂ, ਅਗਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖਾਲਸਾ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਸੰਨ 1886 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਬੁੰਗਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾਂਸ਼ੀ ਦਮਦਮਾ (ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ) ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਸਾਖੀ ਘੜੀ।

ਕੁਇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਲਿਖਿਆ। ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਉਚਾਰੀ ਬੀੜ ਲਿਖੀ, ਉਹ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਨਾ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਬਾਬਾ ਧੀਰ ਮੱਲ ਤਾਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਕਸ਼ਟ ਨੂੰ ਸਹਿੰਦਿਆਂ 1734 ਬਿ. ਵਿਚ ਗੜ੍ਹ ਰਣਥੰਬੋਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਘਣਾ ਕਸ਼ਟ ਦੀਆ। ਇਸੀ ਗੜ੍ਹ ਮੇਂ ਸਾਲ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਚਉਤੀਸ ਮੰਗਸਰ

(ਮੱਘਰ) ਸੁਦੀ ਦੂਜ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਕੇ ਦਿਵਸ, ਏਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਸੇ ਡੇਵ ਪਹਰ ਦਿਹੀ ਚਢੇ ਗੁਰਪੁਰੀ ਸਿਧਾਰ ਗਏ।” -ਸੰਪਾਦਕ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ

ਇਹ ਬੀੜ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸਰਧਾ ਵਸ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਘੜੀ ਗਈ, ਸਗੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ‘ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ’ ਦਾ ਅਨੁਯਾਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਘੜੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਨੀਯਮ ਲਿਖੇ ਹਨ :

1. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਲੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
2. ਬੈਰਖਾਹੀ ਕੌਮ, ਫਰਮਾ ਬਰਦਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ।
3. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਚਲਣਾ ਆਦਿ।

ਖਾਲਸਾ ਦਿਵਾਨ (ਸਿੰਘ ਸਭਾ) ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਜ਼ੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੰਢ ਬੰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ,

-ਸੂਰ ਸਸੀ ਵਾਯੂ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਆਪ ਤੇਜ ਲੈ ਕਾਇਮ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਕਾ ਸ਼ਾਹੀ ਝੰਡਾ ਕਰੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾਇਮ।

-ਨਿਮਕ ਹਲਾਲ ਨਾਥ ਕਾ ਕਰੀਐ,

ਮਰਨ ਜੀਵਨ ਅਸਿਧੁਜ ਪੈ ਧਰੀਐ।

-ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਰੂਕੇ - ਲੇਖਕ ਅਮਰ ਭਾਰਤੀ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਦੇੜ ਪਿੱਛੋਂ

1708 ਈ. ਵਿਚ ਨਦੇੜ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਾਪਰਨ ਬਾਰੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪੇ, ਚਿਣੇ ਅੰਗੀਠੇ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ, ਅੰਗੀਠੇ ਨੂੰ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ, ਲਪਟਾਂ ਉੱਠੀਆਂ ਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਇਸ ਅਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਉਹਲਾ ਕਰ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 1765 ਬਿ. (1708 ਈ.) ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੇਹਰਾ ਉਚਾਰਿਆ :

ਆਗਿਆ ਭਈ ਅਕਾਲ ਕੀ ਤਬੀ ਚਲਾਇਓ ਪੰਥ
ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੇ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ।

ਇਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਪਿਛੋਂ ਸਿੱਧੇ ਸਾਦੇ ਪਰ ਅਨਜਾਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਹ ਭਾਈ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਦਾ ਆਰੰਭ ਇਸ ਦੋਹੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :

ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਮਨ ਮਹਿ ਕੀਆ ਬਿਚਾਰ।
ਬੋਲਿਆ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੂਰਤ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ।

ਅਰ ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਬਣਨ ਦਾ ਸਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ :

ਸੰਮਤ ਸਤ੍ਰਹਿ ਸੈ ਭਏ ਬਰਖ ਬਵੰਜਾ ਨਿਹਾਰ।
ਮਾਘ ਵਦੀ ਤਿਥਿ ਪੰਚਮੀ ਵੀਰਵਾਰ ਸੁਭ ਵਾਰ।

ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਮਤ 1752 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਨਹੀਂ ਪਧਾਰੇ। ਅਰ ਨਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਦੇ ਇਹ ਵਾਕ ਹਨ :

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਚਲਾਯੋ ਪੰਥ।
ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੇ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ।
ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਮਾਨਿਓ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰੂ ਕੀ ਦੇਹ.....

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਸਫਾ 796, ਐਡੀਸ਼ਨ 1981

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਨਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਨਦੇੜ ਕੋਈ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੇ ਗੱਦੀ ਕਿਵੇਂ ਦਿੰਦੇ?

ਜੇ ਬੀੜ ਹੁੰਦੀ ਵੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ, ਘਰ ਘਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਖ ਲੈਣਗੇ।

ਕਿਉਂਕਿ ਗੱਦੀ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਈ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰੀਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਕਦੇ ਗੁਰਿਆਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਥੇ ? ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਿਆ :

“ਦਸਮ ਜੀ ਨੇ ਕਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।”

—ਰਸਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਾਰਚ 1937

ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਜੇ 1708 ਈ. ਵਿਚ ਗੁਰਿਆਈ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹਰ ਹੱਥ ਲਿਖਤੀ ਬੀੜ ਉੱਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਤੇਜ਼ੇਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪਈਆਂ, 1730 ਤੋਂ 1881 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਦਸ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ, ਸੂਚੀ ਪੋਥੀ ਦਾ ਤਤਕਰਾ, ਪੋਥੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਤੀ, ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ, ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ, ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਗਤ ਮਾਲ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਸਗੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਜਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

- ਤੇ ਗਿਰੰਥ ਜੀ ਵਿੱਚ ਸਲੋਕ ਹੈ....
- ਕਥਾ ਗਿਰੰਥ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਕੇ ਸੁਣਨੀ।
- ਤੇ ਗਿਰੰਥ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੇ।। -ਆਦਿ

ਮੈਕਾਲਿਫ ਕਰਤਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ (ਰਿਲੀਜਨ) ਵੀ ਨਿਰਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਪ ਵੀ ਮੈਕਾਲਿਫ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਂਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪੁਸਤਕ ਜਾਂ ਸਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਹਥ ਲਿਖਤਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੈਸ ਤੇ ਛਪੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਹਨ, ਇਕ ਨੂੰ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ (ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ) ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਤ ਲੰਡਨ ਦੇ ਨਿਜੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚੋਂ 2013 ਵਿਚ 23 ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਤਤਕਰੇ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਦਿ ਅਤੇ ਦਸਮ ਦੀਆਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੇ ਤਤਕਰੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇ ਸੂਚੀਆਂ ਵੀ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ 23 ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ 1738 ਈ. ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਨ। ਇਹ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਜਾਂ ਫਾਰਸੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਚ ਡਾ. ਜੇ. ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਐਸ ਐਸ ਬਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਜਾਂ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੋਪਣੀ - ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧਤ ਗੱਲਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਉਗਾਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ।

ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭਲਾ 1708 ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਗੱਦੀ ਦਿੰਦੇ ਵੀ ਕਿਉਂ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ 1812 ਈ. ਤਕ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਰਹੇ। 1708 ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨਰ ਨਾਟਕ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ, ਨੀਤੀ ਵੱਸ।

ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਠਾਣ ਭਰਾ - ਜਮਸ਼ੇਦ ਖਾਂ ਅਤੇ ਅਤਾਉਲਾ ਖਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਘਾਤਕ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਦੇੜ, ਮਿੱਠੇ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਮਸ਼ੇਦ ਖਾਂ ਨੇ ਮੌਕਾ ਤਾੜ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਰਾਜਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਵੱਖੀ ਉਤੇ ਛੁਰੇ ਦਾ ਵਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ, ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੂਜਾ ਬਾਹਰ ਭੱਜਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਵਜੋਂ 28 ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਈ. ਨੂੰ ਮਾਤਮੀ ਖਿਲਾਅਤ ਜਮਸ਼ੇਦ ਖਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ :

ਬਜਾਂ ਕੁਸਤਾ ਬੁਦ ਖਿਲਾਅਤ ਮਾਤਮੀ

ਬਿ ਪਿਸਰ ਖਾਨ ਮਜ਼ਕੂਰ ਮਰਮਤ ਸੁਦ।

ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤੀ ਕਾਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਦੇੜ ਤੋਂ ਓਹਲਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਵੀ ਸੁੱਖਾ

ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹੰਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਉਚਾਰਨ ਬਾਰੇ, ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਭਈ ਅਕਾਲ ਕੀ ਦੇਹਿਰਾ ਉਚਾਰਨ ਬਾਰੇ ਚੁਪ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਨਾਤ ਅੰਦਰ ਚਿਤਾ ਚਿਣੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ ਸਜਾਏ।। ਆਪ ਨੇ ਚਿਖਾ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਗਜਾਈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਅਗਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ, ਲਾਟਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਲਗੇ।

ਕਵੀ ਸੈਨਾਪਤਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ ਸੀ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਸੈਨਾਪਤਿ ਦੀ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸੋਭਾ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਦੇੜ ਨਰ ਨਾਟਕ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਦੇਖਨ ਕਉ ਯੋ ਹੀ ਭਈ, ਜਾਨਤ ਸਗਲ ਜਹਾਨ।

ਕਿਯਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਰਤਾਰ ਕੋ, ਨਹਿ ਕਹਿ ਸਕਤ ਬਖਾਨ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ 8 ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਸਾਧੂ ਮਿਲੇ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਮਿਲੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਹੋਇਆ ਜਾਣ ਅੰਗੀਠਾ ਫੇਲਿਆ ਪਰ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਅਸਥੀ ਨਾ ਨਿਕਲੀ। ਉਹਨਾਂ ਅਸਤਬਲ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਕੁਮੈਤ ਘੋੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਾ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਚਿਖਾ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਲਾਂਬੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਤਮਘਾਤ ਥੋੜਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਤਾਂ ਨਰ ਨਾਟਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਘੋੜੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੰਜ ਭੂਤਕ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਿਆ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੂਨੇ ਸਿਤਾਰੇ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਰਕਾਬਾਂ ਫੜਾ ਕੇ ਬਾਲਾ ਰਾਓ ਤੇ ਰੁਸਮ ਰਾਓ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਮਾਡ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਆਪ 47 ਸਾਲ ਭਾਦਰੇ, 6 ਸਾਲ ਜੀਵ, 12

ਸਾਲ ਪਟਿਆਲੇ ਤੇ 39 ਸਾਲ ਨਾਭੇ ਰਹੇ। ਆਪ ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਜੁਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ, ਨਾਭੇ ਦੀ ਝਿੜੀ ਵਿਚ, ਆਖਰੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਪੜਦਾਦੇ ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ, “ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਨਹੀਂ ਸਮਾਏ।” - ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ ਫੁਲਵਾੜੀ 1927

ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਚਾ ਭਾਈ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੜਕੇ ਭਾਈ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹਰੀ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1940 ਵਿਚ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਅਤੇ 14 ਤੋਂ 23 ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਬਲਾਕ ਬਣਵਾਏ। ਉਂਜ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਦਰੇ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ।

ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ

ਆਪ ਨੇ ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਇਆ ਪਲਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਅਮਾਨਤ, ਹਰੇ ਨਦੀ ਕੰਢੇ ਤਪ ਕਰ ਰਹੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ। ਆਪ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਮੇਰਾ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੋਏਗਾ ਇਹ ਗੱਦੀ ਉਸਨੂੰ ਦੇਣੀ, ਉਸ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਬਾਲਕ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਤੈ ਵਿਸੇਸ ਉਪਦੇਸ ਨਾਮ,
ਯਦੀ ਨਰ ਨਾਰੀ ਲੈ ਅਪਾਰੀ ਭਵ ਤੈ ਤਰੇ।
ਐਰ ਇਲਹਾਮ ਕਰਤਾਰ ਕਈ ਬਾਰ ਦਯੋ,
ਨਾਮ ਦੈ ਉਧਾਰ ਕਰਿ ਜੀਵਨ ਕਾ ਤੂੰ ਖਰੇ।

ਐਧੋ ਗੁਰ ਦਸਮ ਦਰਸ ਦੈ ਜੋ ਕਹਯੋ ਤਾਂਹਿ,
 ਮੇਰੇ ਅਵਤਾਰ ਅੰਸ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੈ ਭਰੇ।
 ਯਾਹਿ ਹੇਤ ਤਾਂਹਿ ਨਾਂਹਿ ਔਰ ਕਾਂਹਿ ਮਾਂਹਿ
 ਨਿਜ ਸ਼ਕਤਿ ਰਖਾਈ ਗੁਰ ਵਾਕ ਦਿਛ ਥੇ ਧਰੇ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਦੇ ਕੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਈ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਹੀ ਪੱਖ ਉਜਾਗਰ
 ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ

- ਸਤਿਪੁਰਖੁ ਜਿਨਿ ਜਾਨਿਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਿਸਕਾ ਨਾਉ।

-ਸੁਖਮਨੀ

- ਗੁਰ ਰਸਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬੋਲਦੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੁਹਾਵੀ।।

-ਮਹਲਾ 5

- ਹਰਿ ਜੁਗਹ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਜੁਗਹ ਜੁਗੋ ਸਦ ਪੀੜੀ ਗੁਰੂ ਚਲੰਦੀ।

-ਮਹਲਾ 5

ਅਤੇ ਪੀੜੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਚਲਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ
 ਤੜ ਗਿਆਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਆਚਰਯਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

-ਗੁਰ ਦਾਤਾ ਸਮਰਥ ਗੁਰ ਗੁਰ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ।।

- ਮਹਲਾ 5

ਚੌਥੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਦਾ
 ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਜੀਵ ਪੂਜਣ ਤੋਂ ਵਰਜਦੇ ਹਨ।
 ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬਸਤਰ ਤੇ ਭੋਜਨ ਆਦਿ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।
 ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਭਰਮਿ ਭੂਲੇ ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧੁਲੇ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਫੂਲ ਤੇਰਾਵੈ।

ਨਿਰਜੀਉ ਪੂਜਹਿ ਮੜਾ ਸਰੇਵਹਿ ਸਭ ਬਿਰਥੀ ਘਾਲ ਗਵਾਵੈ।

ਬ੍ਰਹਮੁ ਬਿੰਦੇ ਸੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਹੀਐ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਾਵੈ।

ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਛਾਦਨ ਭੋਜਨ ਪਾਟ ਪਟੰਬਰ

ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਮੁਖਿ ਸੰਚਹੁ
ਤਿਸੁ ਪੁੰਨ ਕੀ ਫਿਰਿ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ
ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਉ ਪਰਤਖਿ ਹਰਿ ਮੂਰਤਿ
ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਸੁਣਾਵੈ।

- ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ 4

ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਐਸਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਆ ਗੁਰ ਪਰਉਪਕਾਰੀ
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਕਾ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ।

- ਮਹਲਾ 5

ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਬਾਰੂਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਓਸੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਨੂੰ 1841 ਈ. ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੁਭਾਏਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖੀ ਨਿੱਘਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਨਿੱਘਰ ਗਈ ਸੀ? ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ :

ਔਰੈਂ ਰੀਤ ਔਰੈਂ ਮੀਤ ਔਰੈਂ ਪਰਤੀਤ ਪ੍ਰੀਤਿ
ਖਾਨ, ਪਹਿਰਾਨ ਗਯਾਨ ਮਾਨ ਔਰੇ ਜਨ ਕੈ।
ਭਾਰੇ ਦਸਤਾਰੇ ਸਾਢੇ ਭਾਰੇ ਹੈ ਸੰਭਾਰੇ ਅੱਛੈ
ਕੱਛੈ ਤਜ ਗਏ ਧੋਤੀ ਸੁਧੁ ਸੰਗ ਤਨ ਕੈ।
ਧਾਰੇ ਹੈ ਗਰਾਰੇ ਤੰਬੇ ਤਹਿਮਤ ਅਧਿਕ ਲੰਬੇ
ਜਿਨੇ ਦੇਖ ਸਿਖੀ ਗਊ ਕੰਬੈ ਤੁਰਕ ਗਨ ਕੈ।
ਸਿਖੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਕੀ ਸੁ ਕੀ ਅਪਰ ਦੇਸ ਕੀ
ਅਸਿਖੀ ਭਰੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਛਿਨਾਰ ਬਨ ਠਨ ਕੈ।

ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਹਾਏ ਵੇ ਕਸਾਈ ਰਹੇ ਸਿੱਖੀ ਗਊ ਘਾਏ ਹੈਂ।

ਸਿੱਖ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਨਸ਼ਈ ਤੇ ਵਿਸ਼ਈ ਹੋ ਚੁੱਕੇ

ਸਨ। ਧਰਮ ਕਰਮ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਢਾਈ ਸੁੱਚੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਲੱਭੇ।

ਬਾਬਾ ਜਮੀਅਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅੱਧੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜਮੀਅਤ ਸਿੰਘ (ਕਾਨ੍ਹਾ ਕਾਛਾ) ਤੇ ਸ. ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ (ਘਰਜਾਖ) ਪੂਰੇ।

ਤੇਗਾਂ ਮਾਰ ਕੇ, ਜਾਨਾਂ ਘੋਲ ਘੁਮਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੱਛੋਂ ਘੱਟੋ ਕੋਡੀਆਂ ਰੁਲਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਗਊ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਂਜ ਮੋਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਗਊ ਘਾਤੀ ਲਈ ਮੋਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੀ। ਪਰਜਾ ਸੁਖੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਰਾਜ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਠੇਲ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹੋ ਗਏ :

ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਡ ਚਲੀ,
ਪਈ ਨਿਤ ਹੁੰਦੀ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਮੀਆਂ।
ਸਿੰਘਾਂ ਮਾਰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕੀਤਾ,
ਸਭੇ ਕਤਲ ਹੋਏ ਵਾਰੇ ਵਾਰ ਮੀਆਂ।
ਸਿਰ ਫੌਜ ਦੇ ਰਿਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ਕੁੰਡਾ,
ਹੋਏ ਸ਼ੁਤਰ ਜਿਉਂ ਬਾਝ ਮੁਹਾਰ ਮੀਆਂ।
ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਫਿਰਨ ਸਰਦਾਰ ਲੁਕਦੇ,
ਭੂਤਮੰਡਲੀ ਹੋਈ ਤਿਆਰ ਮੀਆਂ।

ਇਸ ਭੂਤ ਮੰਡਲੀ ਨੇ ਜਦ 23 ਨਵੰਬਰ 1845 ਨੂੰ ਫਰੰਗੀ ਨਾਲ ਐਲਾਨੇ-ਜੰਗ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ, ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤੀ ਵੇਖ ਕੇ ਜੰਗ ਜਿੱਤਣ ਲਈ, ਅਰਦਾਸ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਬੰਦੂਕ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਕੇ, ਸਗੋਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪਰਤ ਆਏ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਸਾਂ ਨਵਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕੀਤੀ, ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤਪ ਕੀਤਾ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਨ ਕੀਤਾ, ਸੁੱਤੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਸੰਭਾਲੇ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਵਿਸਯ ਅਗਨਿ ਕਰ ਤਪਤ ਰਿਦੇ ਜਿਨਿ ਨਾਮਾਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਠਾਰੇ।
ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਅਨੁਗਾਰੀ ਕੀਤੇ ਪਾਮਰ ਪਾਪੀ ਭਾਰੇ।
ਭੰਗ ਸਰਾਬ ਅਫੀਮ ਛੁਡਾ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮੰਗ ਖਾਣ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਦਸ ਧਰਮ ਦਾ ਕਿੱਤਾ।
ਫੁਟ ਈਰਖਾ ਵੈਰ ਭਾਵ ਅਰ ਨਫ਼ਰਤ ਮਨੋ ਹਟਾਈ।
ਮੁਦਿਤਾ ਮੈਤ੍ਰੀ ਕਰੁਣਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਚਿੱਤ ਵਸਾਈ।

ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੇ ਅਦਭੁਤਿ ਮੂਰਤਿ ਚੀਨੀ
ਸਿਰ ਤੇ ਖੰਡਾ ਹਥ ਸਿਮਰਨੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਬਾਂਕੀ ਚੀਨੀ।
ਜਿਸ ਦੀ ਸਿੱਠੀ ਬਾਣੀ ਅਗੇ ਫਿਕੀ ਲਗੇ ਚੀਨੀ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਵਿਗਸਦੇ ਜਿਓ ਰਵਿ ਪਿਖ ਗੁਲਚੀਨੀ।

ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ
- ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ- ਮਰਯਾਦਾ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਰ
ਮੰਤਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਲਾਮ ਨਹੀਂ :

ਕੋਊ ਜੋ ਕਹਿਤ ਥੇ ਕਲਾਮਦੀਨੀ ਸੱਯਦਾਨੀ
ਸੋਊ ਸਭਿ ਭੂਰ ਹਮ ਪੇਖਯੋ ਅਜਮਾਇ ਕੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਜਪਣ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼
ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਕਲਪ ਹੋ ਗਿਆ :

ਪਾਇ ਏਹ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਮੇਸ ਕਾ ਬਿਸੇਸ ਫਿਰ,
ਰਾਮ ਮਿਰਗੋਸ ਉਪਦੇਸ ਦੈਨ ਲਾਗਿਓ।
ਹੁੱਕੇ ਛਡਵਾਏ ਰਖਾਏ ਕੇਸ ਮੋਨਯੋ ਕੇ
ਸੁਧਾ ਛਕਿ ਥਾਏ ਸਿੱਖ ਭਾਗ ਜਿਨੈ ਜਾਗਿਓ।
ਫੈਲਯੋ ਜਸ ਭਾਰੀ ਸਿੱਖ ਥੀਏ ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਅਪਾਰੀ,
ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਬਿਰਧਾਇਓ ਨਾਮ ਰਸ ਪਾਗਿਓ।
ਫੀਮ ਭੰਗ ਪੇਸਤ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਸ ਚੋਰੀ ਜਾਰੀ,
ਠੱਗੀ ਤਜਿ ਥੀਏ ਸੰਤ ਸਤਿਜੁਗ ਆਗਿਓ।

-ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਕ, ਸਦਾਚਾਰਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਦਿ ਹਰ ਪੱਖ
ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੇਭਾ ਕੀਤੀ

ਹੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮ ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਹੱਥੋਂ ਰਾਜ ਖੁੱਸਣ ਦਾ ਡਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਆਪ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਆਪ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਦਰ ਨਾਲ ਗੁਰੂ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਜੋਂ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।

ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਬ੍ਰਿਟੈਨਿਕਾ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ (ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ) ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਅਕਾਲੀ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕੂਕਿਆਂ (ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਵੇਂ ਘਟੀ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗਵਨ ਪਿੰਡ) ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿੜ ਅਕੀਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਸ਼ਠਾਵਾਨ ਰਹੇ।

ਲੇਟੀ-ਜਗਿਆਸੂ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ,

ਸਿੱਖੀ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਪਲਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਬਰਾਬਰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਏ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਮਿਸਾਲ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ (ਗੁਰੂ) ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਅਨੁਯਾਈ ਹਨ। ਕੂਕੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਿੱਧੀ ਦਸਤਾਰ, ਮਣਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹਾਰ ਜਾਂ ਉੱਨ ਦੀ ਮਾਲਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੁੱਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਪੱਸਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੂਚਕ ਹੈ। - ਸਫਾ 248 ਜ਼ਿਲਦ 20 ਐਡੀਸ਼ਨ 1965

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਸਯਦ ਮੁਹੰਮਦ ਲਤੀਫ ਨੇ ਲਿਖਿਆ-

(ਗੁਰੂ) ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਮਹਿਜ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਇਕ ਧਾਰਮਕ, ਸੁਧਾਰਕ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਡੂੰਘੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਨਸੂਬੇ ਬਣਾਏ।

ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਬ੍ਰਿਟੈਨਿਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

(ਗੁਰੂ) ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫਰ ਤੇ ਸੁਧਾਰਕ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਪਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਮਿਲਵਰਤਨ ਤੇ ਬਾਈਕਾਟ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਹੈ।”

(Guru) Ram Singh Sikh philosopher and reformer is the first

Indian to use non- co-operation and boycott of British merchandise and service as a weapon of political power. - Vol-8, page 142

ਬਾਈਕਾਟ ਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਿਜੀ ਡਾਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਚਲਾਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮੋਕਾ ਛੇਤੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ, ਵੇਚਣਾ, ਬਾਲ ਵਿਆਹ, ਵੱਟਾ ਕਰਨਾ, ਸਤੀ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ ਚਾਲੂ ਕੀਤੇ।

ਆਪ ਨੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮਰਯਾਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਜਾਤੀ ਵਿਆਹ ਕੀਤੇ।

ਗੁਲਾਮ ਭੀਖ ਜਲੰਧਰੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ :

“ਗਾਂਵ ਕੇ ਗਾਂਵ ਔਰ ਮੋਜ਼ੇ ਕੇ ਮੋਜ਼ੇ ਕੂਕਾ ਹੋ ਗਏ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜੋ ਮੋਜ਼ੁਦ ਥੇ, ਨੇ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਰਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਆ ਉਨ ਕੇ ਯੇ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੂਆ ਕਿ ਦਸ ਬਰਸ ਮੇਂ ਭੀ ਏਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਉਨਕੇ ਚੇਲੇਂ ਮੇਂ ਹੋਤਾ। ਉਨਕੇ ਮਜ਼ਹਬ ਕਾ ਅਰੂਜ ਪਿਛਲੇ ਮਨਸਦ ਨਸੀਨੇ ਕੇ ਵਕਤ ਮੇਂ ਹੂਆ। ਇਸ ਮੂਜਿਦ ਕੀ ਜਿੰਦਗੀ ਮੇਂ ਲਾਖੇਂ ਕੂਕਾ (ਸਿੱਖ) ਹੋ ਗਿਆ।”

ਇਕ ਪੁਸਤਕ-1000 - 1000 ਵਿਅਕਤੀ - ਫਲਾਈਵੈਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 1000 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਰਜੇ ਵਾਰ ਕੁਝ ਉਚੇਚਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਨ 1001 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਨ 2000 ਤੱਕ ਦੀ - ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਿਰਜਿਆ। ਉਸ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ 310 ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ‘ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ। ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਰ 12 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਉਹ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਵਿਲਖਣ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਹੈ।

ਅਜਿੱਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਦੀ ਸਾਖੀ, ਸੋ ਸਾਖੀ, ਗੁਰਿੰਡ ਨਾਮਾ, ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਬਾਰੇ ਭਵਿੱਖਤ ਵਾਕ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਆਪ ਅਨੰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ, ਸਭਹਨ ਕੇ ਸਿਰਮੋਰ, ਬਾਰੂਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਏਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖੀ।

ਬਾਵਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀਆਂ ਨੇ ਉਰਦੂ ਪੁਸਤਕ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦਾ ਬਾਰੂਵਾਂ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦਿਵਾਨ ਵਿਚ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਹਿਮਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਲਗਭਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿੱਥੇ ਅਜੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸੀ, ਤੋਂ ਭਾਈ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਹੱਥੀਂ ਮਰਯਾਦਾ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤੀ।

ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਬੇਸਮਝੀ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਝਾੜ-ਪੂਝ, ਸਾਫ਼ ਕਰ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਧਰਮਸਾਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੀੜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ 25 ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ, ਆਪ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਥਾ ਦੇਂਦੇ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨਾਂ - ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਆਪ ਜੀ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਖੁਦ ਦੇਂਦੇ ਅਤੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਘਰਾਨੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸੰਗਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਸਿਖਾਈਆਂ ਹਨ।

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਜੰਗਲ ਮੈਦਾਨ ਜਾ ਕੇ ਆਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਜੋੜੇ ਲਾਹ ਕੇ ਪੰਜ ਇਸ਼ਨਾਨਾ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਣੇ ਕੇਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਕੰਨ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤਰ, ਸੁੱਚ ਸੌ ਰੱਖਣਾ, ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨਾ, ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸੁ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਜੀਵ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਚਲਾਏ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੱਜ ਵੀ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ

